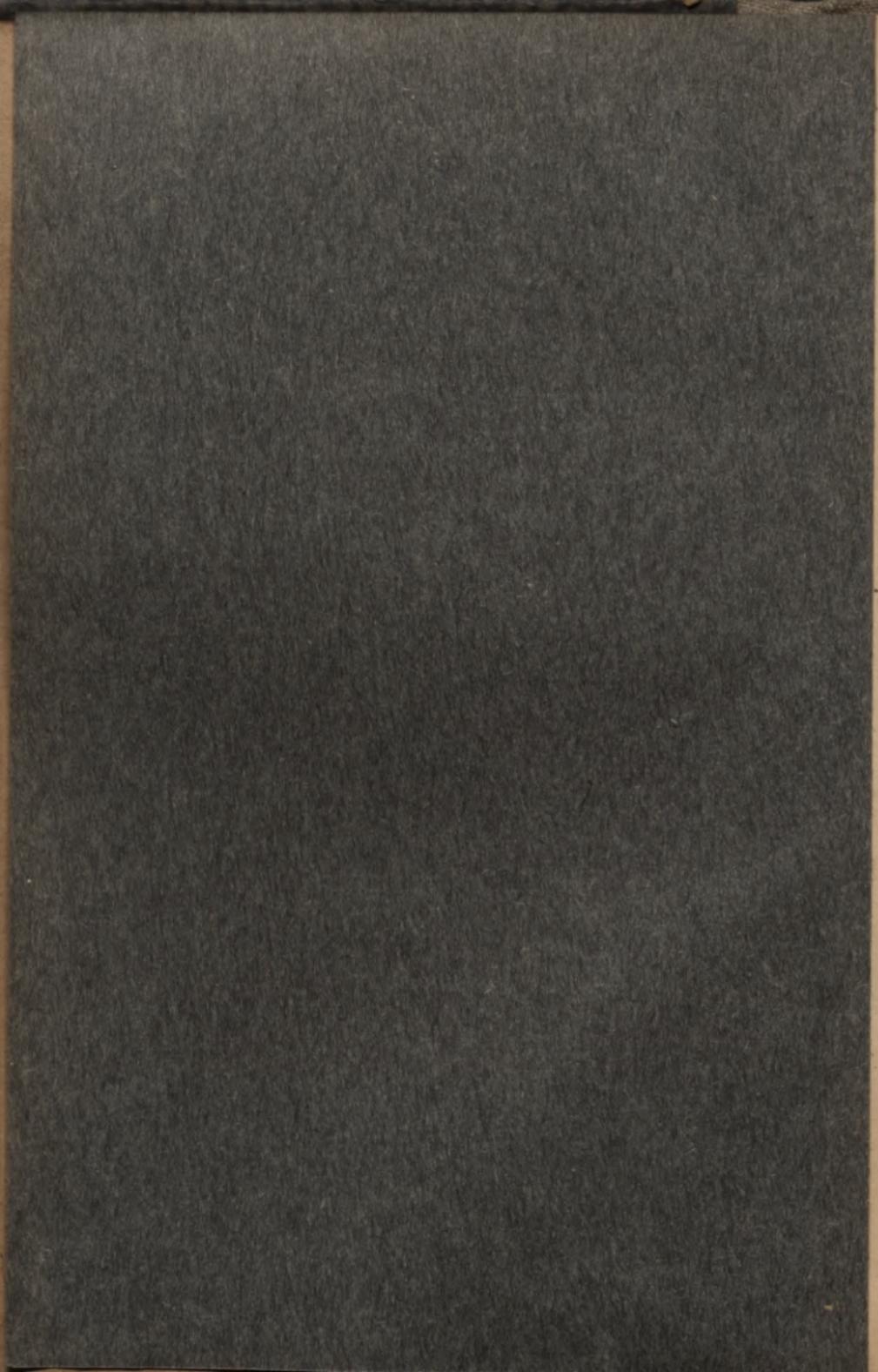

Afpasija prese un strahdneeki

Winu pehdejā laika atteezību kritiķs
: raksturojums no Kibuļu Andreja :

Autora apgaudībā. — Rīga, 1912. g.

Makiņ 20 kap.

XI. B. 3.

L 8
410

Elpasija prese un strahdneeki

Wīru pehdejā laika atteesibu kritisks
: raksturojums no Kibuļu Andreja :

10519
opelt.

810.09 + 99

1957

Drukājušchi
D. Wilfs un K. Blumbergs
— Rīgā, Alwotu eelā Nr. 1 —

1963 pant.

L. V. B.

In. ~~107496~~

(2)

0306085314

(28)

Reti, bet tomehr ir tahdi mahkflineeki un mahkflas darbi, kuri pazelas pahri pahrdsihwojamam laikmetam, pahri wišam partijam. Kuruš par mahkflineekeem un mahkflas darbeem jaatsihst wiseem, pee kahdas ſchirkas jeb partijas wiſch ari nepeederetu. Kuri mums aifrauj tahdā ilgu, domu un juhtu paſaulē, kahda preeſch wiseem, kahds ari nebuhtu kura tagadejais ſtahwoſlis, ir wehl tikai ideals.

Ar ſawu domu un juhtu bagatibu, dſilumu un ſtrajumu, ar ſawu iſkopto, dſejisko walodu, ar ſawām dedſigām ilgam pehž ſtaifataſ, brihwakaſ, pateefakaſ dſihwes, — un faut ari tahda buhtu ſahnedsama tikai eedomās, — wini itſa hypnotiſe wiſus, leek wiſeem pahrdſihwot tahdas pat ilgas, juhtas un teefimes.

Bet kopsch ta laika, kad mahkfla palikuſe preeſch daudseem par amatu, pelnaſ awotu u. t. t., gruhti wairš tahdu mahkflas darbus ſastapt. Sewiſchki latweescheem tahdu maſ. Neteek ari pee mums mahkflas darbi wehrtei pehž ta, kahdi wini ir, kahdas juhtas wini attihſta, kahdas ilgas rada, kurp wini aizina laſitaju, bet zif wini ir. Leelakais mahkflineeks mums tas, kura wahrd ſneiſtruhſt gandrihs neweenā kahda laifrakſta numurā un kurch ſee tam war gadā iſlaift 4—5 „mahkflas“ darbus atfewiſchloſ iſde-wumos. Protams, welti meklet tamlihdsigos „mahkflas“ raschō-jumos pehž ta, fo ar wahrdi mahkfla nebuhtu fauns apſihmet. Tahdu „mahkflas“ darbus tad ari war laſit no augſhas uſ leju jeb otradi, — wiſs weens: eespaids weens un tas pats, jeb pareiſaki — nekahda; ilgas un juhtas wiſch laſitajā nerada, domas neattihſta. Un fā gan wiſch war radit laſitajā kahduſ dwehſeles pahrdſihwojumus, kad rafſtitajſ tur tahduſ naw eeliziſ? Kā wiſch war aifraut un ſajuhiſminat laſitaju, kad rafſtitajſ pats naw bijis aifrauts un ſajuhiſminats no ta, fo wiſch rafſta? Kā wiſch war radit fo laſitajā, kad wiſch pats naw radit, bet weenfahrſchi taisits, protams, ne „pirmſeemneeziſki-kluhdaini“ un ewehrojot wiſus metrifas likumus?

Leelais domatajs un mahkflineeks L. Tolſtojs par mahkflas darbu uſſlata tikai tahdu, kura kahds atſtahſta ſawas teefcham iſ-justas juhtas un uſkemtuſ un pahrdſihwotus eespaidus, un at-ſtahſta ta, ka peefpeesch klausitaju ari uſkemt un ſewi pahrdſihwot tas paſchas juhtas un eespaidus.

Bet newaram tatschu mehs prasit, peem, no muhsu raschiga „mahkslineeka“ Andreja Upitscha, lai winsch usnemu un itka fewi pahrdishwotu wihus tos seftas meetus un zitus zelmalas preefshmetus, no kuru sihkeem jo sihkeem apraksteem, — pateizotees tam apstahklim, ka mahkslineeki pee mums teek wehrteti pehz farashota daudsuma, bet ne labuma, — wina mahkslas darbi nereti weenigi fastahw. Bet . . . manufaktura pretschu tirgu, manufaktura domu tirgu; maschinu darbs raschoschanā, maschinu darbs mahksla.

„Winsch skatas us ziteem, winsch neklausas fewi — ta latweeshu diletanta raksturigaka pasihme,“ ūka A. Upits (Mahksla un diletanti, „Domas“ 1. burtn.), un tur winam pilniga taisniba. Bet muhsu raschigafo rakstneeku raksturigaka pasihme atkal ir ta, ka wini ne skatas us ziteem, ne klausas ari fewi, bet leek tikai, pehz skola eekaltem metrikas u. z. likumeem, wahrdi pee wahrdi un teikumu pee teikumu un laisči klapā zitu pehz zita lošnem leelus „mahkslas“ darbus. Protama leeta, ka ais tahdas papiru kaudses ir japašuhd wifem teem, kuri naw spekulejuschi us daudsumu, jo wištahlač tak buhs faredsams tas, kurš „wišaugstak“ pažehlees, kuram wišleelaka kaudse papiru sem kahjam. Tomehr, strahdneeku schkirai par godu jaleezina, ka wina naw wiš sneedusees pehz schahdeem paschispühsteem un isreklameteem seeju burbuleem, sinadama, ka tee iſjuht, tikklihs wineem peefkaras; ka wini, strahdneeki, sapratushi zeenit laftigalu, kaut gan wahrna kehrz dauds skalak.

„No wiſa rakstīta es mihiu tikai to, ko kahds ar sawām asinim rakstījis. Raksti ar asinim un tu piediņhos, ka asinis ir gars,“ ūka filosofis Nietsche, kurš ari naw neweenu rindinu zitadi rakstījis. Bet waj tagad tahdi rakstneeki ir mas domajami? Waj tagad, kur rakstneekam ir ja pagata w o finams daudsums rakstu schurnalam jeb laikrakstam, kura lihdsstrahdneeku skaitā winsch usnemts, war tahdi rakstneeki wairs buht? Galvenais — waj mums, latweescheem, tahdi ir?

Kā jau teizu, — reti, bet tomehr ir. Leelakee no wineem ir Rainis un it fewischki — Aļspasija. Winas mahksla stahw wiſtuwaki tam, ko par mahkslu usſlata Tolstojs un ko weenigi par mahkslu rakstneezibā war atsikt, ja mehs neskatanees us mahkslu tikai lā us laika kawelli. Wina sawas ilgas, sawas juhtas, sawus preekus un behdas leek iſjust un pahrdishwot wifem; no winas mehrkeem, zenteeneem, spara un plāschuma teek aſrauti un faju h̄ minati wiſi. Par dauds plāschki, ne no weena nesaſneegti ir winas mehrki un ilgas, par dauds tahlu, pahri tagadejam laikmetam un zilwekeem, teežas winas skats, lai wina buhtu warejuſe palitt par kahdas weenas schkiras, ne nu wehl partijas dzejneizi. Tomehr, waj nu ais „kritikas glehwuma“, lā Upits to, ateezibā us diletanteem, ūka, kura, warbuht, baidijs asfihtees, ka Aļspasijas mahksla naw winu mahksla, jeb ais praktiskas wajadības, lai waretu ta-

faulstes, fa winu mehrkis ir ari Aßpasijas mehrkis, wina tika skaitita finamas partijas ideologu rindās. Par wari wineem gribejās eespeest ari Aßpasiju tanis schaurajos rahmjos, no kureem paſchi nespēhja laukā tift; par wari wineem gribejās apgreest ehrglam spahrnus, lai tas buhtu speests kopā ar wineem eelu dublus brīst, un tas, fa winch nelahwās, ir winu dušmu galvenais zehlonis.

Ka wißpahr strahdneeki skaita Aßpasiju par „fawu“, ir pilnigi saprotami. Ja jau Aßpasijas ilgas wareja buht wiſu ilgas, tad wehl wairak to, kuri wißwairak zeeſch, kuri stahw wiſtahlač no ta plafchuma un brihwes, pehz lahda slahyst Aßpasija. Ka strahdneeki Aßpasijas tehloto mehrku leelo nosihmi nojausch, — kaut ari neskaidri un warbuht tikai instinktiwi, — keezina winas atſewiſchku pantinu un iſteizeenu beechha leetſchana strahdneeku starpā. Un fa wahrdš ſpehj ſapulzinat beedribu iſrihkojumos wiſleelako apmekletaju ſkaitu? Aßpasijas un Raina. — Ka luſgas un dzejas ſpehj wißwairak ſajuhsminat un aſraut ſkaufitajus un ſagahdat preeſchnefuma iſpilditajeem wiſſkalakus aplausus? — Aßpasijas un Raina.

Daschu labu ſintinu winu wahrdi ir eenehuschi „progresiwaſo“ beedribu kaſēs, dascha laba weenaldsigā ſirdi wini ir ee-dwehuschi wairak ſpara un drofmes un pamodinajuschi paſchzeenibu un palauſchanoſ us ſewi.

Bet pagahjuſchā, 1911. gada beigās wiſus Aßpasijas zeenitajus, itkā ſpehreens no ſtaidram debesim, pahrſteids muhsu galwas pilſehtas markſiſtu ſtudentas galwas, paſtimodamas „Jaunāja Laikā“, fa Aßpasija peepeſchi grimufe. Un kaſ tas intrefantakaiſ, — grimufe newiſ winas mahkſla, kurā dehl weenigi wina plafchako maſu ſimpatijs bij eeguwufe, jo ſiſiſki preeſch plafchakam maſam wina tatschu nekad nela naw darijuſe; grimufe newiſ fa zilweſ, jo par to ari nebiſ ne maſaſ aſdomas, bet tomehr grimufe.

Reds, ir pehz „Jaunā Laika“ kalendara tahdi ſabeedriſku at-pluhdu laikmeti, kuroſ wiſeem neisbehgami jagrimſt. Un Peterburgas latw. ſtudenti-markſiſti pec ſewiſ bij nowehrojuſchi, fa patlaban tahdš „atpluhdu laikmets“ uſnahzis, kurā wiſeem, — un reiſ jau wiſeem, tad ari Aßpasijai, — jagrimſt. Bet Aßpasija, kurai tahdu markſiſtu kalendara ar wina uſ- un atpluhdu laikmeeteem, laikam naw, pa to laiku meerigi dſejoja jo projam un tāpat fa agrak, ſuhtija us „D. Wehſtn.“ Un to tātſchu newareja pec-laift! Buhtu wina ſawas dzejas pecuhtijuſe „J. L.“ jeb „J. D. L.“, tad winu kalendari tahda „atpluhdu laikmeta“ warbuht nemas nerahditu, bet min. laikrakſteem jadruſa ſawos literarifkos peeli-kumos pilnigi maſwehrtigi dſejoliſchi un tamdehl, fa to „J. D. L.“ pate waſiridgi atſihſtas, wini, t. i. ſchēe laikraſſti, to jau ſen ſajutuſchi fa leelu moralisku, — protams, pelnitu, — pliki. Un tam-dehl wajadſeja tikai nahkt iſdewigam gadijumam un ſadabut pec-

teekofchi „drofchfirdigus“ wihrus, lihdsigi Peterb. latw. studenteem-
marksteem, kuri pirmee scho „waronigo“ zihnu pret Afsasiju us-
fahktu. Protamis, ja sagatawo ari masas, jo — kas sin — winas
war nostahtees wehl Afsasijas pusē un tad wariseet dumji: war
pasaudet zihnu un pasaudet abonentus.

Iedewigu gadijumu preefch zihnas ushahlschanas dewa
Wainowska rafstinsch „Dsimtenes Wehstnesi“ „Es laumos“, un
pehz tam iszehlupees domu ismaina rafstineku starpa. Wainow-
skim us reis bij tapis kauns sauktees par rafstineku, jo tee zaur
sawu gauschanos un lunzinaschanos ap bagato durwim bij nostah-
dijuschi fewi fabeedribas azis par newajadisgeem nifikuleem, kuru
pastahweschana atkariga weenigi no bagato lihdszeetibas. Winsch
jawā rafstina peewed weetas no Skalbes, Alkuratera un Jaunfu-
drabina rafsteem, kuros teholtes waroni juhtas augstakā mehrā
apwainoti, ja burschus, kusch winu teesham pasihsi, aiseet garam
winu neeweherodams, islikdamees sweschs. Wiss tas leef nojaust,
fa Skalbes (Pafemigas dwehseles) waronis, par kuru galwenā
kahrtā te ir runa, justos apmeerinats, glaimots un laimigs, ja
tas pats burschus buhtu nahzis winam flakt, hneedsis roku, laipni
farunajees un, warbuht, us atwadischanos eespeedis fahdu rubli
saujā. Saprota leeta, fa katram, kuram wehl ir faut zif pasch-
zeenaś, kauns no tahdeem „waroneem“. Ne ta to leetu saprata
rafstineki Alkuraters, Skalbe un Jaunfudrabinsch. Tee jutās aug-
stakā mehrā apwainoti un pasinoja, fa wini atkatas no lihdsdar-
bibas „Ds. Wehstn.“, kurā, fa sinams, Wainowska rafstinsch bij
nodrukats, schi laikrafska „bulvariskā tonā“ dehl. Intrefanti at-
sahmet, fa schee daschadee „toni“ muhsu rafstinekeem paleek par
atteifschanas eemeslu tilai tad, kad wineem isnahf personiga fa-
dursme ar sinama laikrafska waditajeem. Algraf daschadee „toni“
waj mi neeffisté jeb naw fadsirdami.

Bet Wainowskis mums parahdiya welnu tikai no weenas
pusē. Wina rafstinsch bij wehrsits tikai pret to latweeschu rafst-
neeku dalu, kuri klawē pee birgelu pahrtaukajuschaneees sirdim.
Tee tomehr naw weenige gauduli. Gauschanas pee mums teek
peekopta sistematiski un tik plaschos apmehros, fa pastahw jau
masakais diwi zeefchi nodalijuschees gaudulu wirseeni un aprin-
das, kurā schee wirseeni farikhko sawas „medibas“. Weeni, fa
jau minets, praktise turigo pilsonu aprindās, otri — strahdneeku.

Ta nu pee pirmajeem buht Afsasija weenmehr ir bijuse par
lepnū, — warbuht wina wareja peefleetees otreem? — Tatshu
ne! Tur tak ubagoeschana teek peekopta dauds plaschos apmeh-
ros, dauds usbahsigakā un nekaunigakā weidā. Tur teek katram
laikrafska numurā basunets „Beedri, strahdneeki, gahdajeet, fa
manis (sinama laikrafska) netruhktu neweena strahdneeka dsihwołli“.
Tur teek doti „eerosinajumi“ pabalstu kolekteschanai un lichts fa-
prast, fa katram svehts peenahkums buhtu „seedot sawu artawu“;

tur teek issuhtiti agenti pa strahdneeku u. z. beedribam gan ar ralstiskeem, gan mutisseem luhgumeem, pabalstii „strahdneeku leetu“, wahrdi fakot, — noteek ubagofchana en gros. Kapehz Wainowskis tam wisam bij pagahjis garam, nenemfchos spreest.

Dauds foreftaki un paschzeenigaki schini finā istur. „Df. W.“ Nodroschinajes ar leelo abonentu fkaitu, buhdams neatfarigs no schahdu jeb tahdu aprindu labwehlibas, winsch lauj sawās flejās dauds brihwak isteiktees daschadeem eeslateem, atstahdams paschu lasitaju isschirkchanai, kuri no teem tee pareisakee. Nu un kas atteezas us wina wirseenu jeb „toni“, tad mehs finam, ka tahda laifrafsta naw un newar buht, kusch wareni ispatilt wiseem, apmeerinat wisu prasibas; jo tos „tonus“ pat weenas schkiras lasitaji fadstir un istulko daschadi. Ka „Df. Wehstn.“ sawu usde-wumu ispilda un sawu mehrki fasneeds, leezina wina wisu zitus laifrafstus pahrneedforschais lasitaju fkaits. Ka tee wisi buhtu mulsi u. t. t., to war sagaidit weenigi no A. Upischa, kusch til-dauds rund, ka winam neatleef laika domat.

Istin dabigi, ka Alspasija, kurai weenpusiba, dogmatism, zil-wefu paschzeenibas truhkums un wiss, kas ar to fakarā, ween-mehr ir bijis pretigs, eeveetoja sawas dsejas „Df. Wehstn.“, jo tas bes schaubam ir wišbrihwaks no dogmatisma un wišmasak no-darbojas ar gaudoschanu. Un faut gan wina tur ralstija jau il-gaku laiku, tomehr, kad pehz finamā Wainowska rafstina daudsi ralstneeki isteizas un notika pat ralstneeku pahrgrupeschandas, ari Alspasija newareja skufet. Un wina wehl reis apleezinaja to, kas isskan gandrihs no fatras winas ralstu rindinas, ka gauschanas naw saweenojama ar zilwefu zeenu un ka wina joprojam pefsuhtis daschus sawus dsejolus „Df. Wehstn.“

Gemeels kara peeteijschanai bij dots: Alspasija apleezinaja, ka wina ari us preefschu newehlas peedalitees „laku konzertā“. Geronali bes laweschandas dewa mahjeenu turet pulsus pilnā laujas gatawibā. Daschadi Kahrklini u. z. nahlofchee „geniji“, kureem Alspasija un Rainis bij fā nepahrwarami schlehrschli zelā us proletareeschu sirdim, sahka isglichtibas pulzinu beedru wałaros un zitur faduhfshot few ustizetos pulsus preefschu stahwoschaj zihna. Kad tas bija padarits, tika dots signals preefschypulkam sem no-saukuma: „Peterburgas latw. studenti-marfkisti“, atklaht pret Alspasiju uguni. Buhdami prinzipa: „Kad man leek zepinat, es zepi-nu“, pahrleezinati peekriteji, tee ari nekawejas to darit. Un 23. nov. 1911. gadā pirmais salps no „Jaunā Laika“ Nr. 35 batarijas nodahrdeja pahr wisu Baltiju, atbalsodamees „J. D. L.“, „Dfihwē“ un „Arodneekā“. Granatas pilditas ar sekofchu saturu:

„Zeen. redakcija!

Laipni luhdsam nodrukāt sekofchu:

„Ißslasijuschi Alspasijas demonstratiwo paslaidojumu (ff. „Df. W.“ 27. ovt. nr.) triju „Df. W.“ lihdsstrahdneeku at-

teiſchhanās leetā un neiſtneadiami nemas jautajumu, waj min. trim rafſtnekeem bij moralisko teſiba uſtrauktees par „Dſ. W.“ bulwara lapas toni, — turam par ſawu peenahkumu konstatet fekoſchu:

Ar Aſpaſijas wahrdū plaſchakās tautas maſās lihds ſhim arween ſaiftijās pateeſi demokratiffi zenteeni un ilgas. Tagad Aſpaſija atſlahti un demonstratiwi iſſaka ſawas ſimpatijās un peekrifchanu „Dſ. W.“ wirſeenam, kürſch jau flaſwens tapis ar ſawām denunziazijsam, prowołatorisfeem janlaweem un iſbijuscheem weinbergiſteem.

Zeram, ka ſtrahdneku ſchikra nepalaidiſ ſcho punktu neegehrotu, bet ſinās winu peenahzigi nowehrtet; wina ſapratiſ, ka bijuſchās demokrates demonstratiwais folis un wiſas lihdsdarbiba „Dſ. W.“ newar paſelz „Dſ. W.“ ſemo moralisko un fabeedriſko lihmeni, bet tifai leeziņa, ka Aſpaſija fabeedriſka atpluhduma laikmetā ir noſlihdejuſi lihds minetam lihmenim.

Peterburgas latw. studenti-markfisti.

Tahds tas pirmais ſalps. Tuhlin war redſet, ka tas naht no iħstu „markfisti“ puſes, jo teek leetots daudſ treknū wahrdū bei kahda peerahdijuma jeb pamatojuma un eewehrota ſtingra konſpirazijsa paraſtu ſinā. Tad uſbudinachhanās par to, ka Aſpaſija atſlahti iſſaka ſawu peekrifchanu Wainowska „Dſ. W.“ iſteiktām domam rafſtneku paſchzeenibas truhkuma leetā, to paſchu wehl apſtiprina. Buhtu wina ſawu peekrifchanu iſteikuſi aiflahti, — zita leeta! Aiflahti pec „markfisteem“ wiſs ir atlauts, tifai ne atſlahti.

Tomehr neufkawehchos ilgaſ pee ſchi pirmā ſalpa, jo ſchis „zihnaſ“ taħlaħa gaitā tas teek no wairak puſem ſiħli jo ſiħli apſlatiſ. Un lai zeen. laſitaji waretu paſchi ſpreet par wina fe-kam, tad peewediſchu triju, wiſwairak ſħaî leetā eeinteresetu laikraktu („Dſ. W.“, „J. D. L.“ un „J. L.“) rafſtus pilnā apmehrā. To daru galwenā fahriä tamdehl, ka mas ir tahdu ſtrahdneku, kureem buhtu eespehja fekſt wiſeem laikrafteem, un laſot tifai kahdu weenu no ſcheem laikrafteem, tee waretu nonahkt pee ween-puſiga un nepareiſa ſpreeduma par ſcho leetu.

Nahloſcho wahrdū ſħaî leetā teiza „Dſ. W.“ ſawā 1911. g. 285. num.:

,,Muħſu galejee kreisee un ſpreeschanaſ brihwiba.

Tas buhs pahris mehnegħu atpaka (ſl. „Dſ. Wehſtn.“ Nr. 238), kad muħſu awiſe parahdijās dſejneka J. Wainowska rafſiſ: „Eſ ſaunoſ!“ Neſkatotees uſ rafſta paafio formu, kaſ ſinamā mehrā iſſkaidrojās ar autora juhtu eſi-lumu pahrrunajamā leetā, meħs peeminetam rafſtam dewām

telpas muhsu awisē, jo atradām eekustinato leetu par tik swarigu, kā ta pelna atklahtu domu ismainu. Leeta grosjās ne ap fo zitu, kā ap muhsu tā faulto semes fahli, kuru representē muhsu rafstneeki, dsejneeki, mahkslineeki, proti — par winu sta hwolli latweefchu fabeedribā, par winu zilwezigu zeenu un paſchlepnumu. Ja rafstneeki un mahkslineeki wišpahri ir ūmalfjuhtigi laudis, tad latweefchu dsejneeki un mahkslineeki ūewischi, bet no otras puſes nu ir paſwifam aplami, kā dsejnekeem un rafstnekeem truhfſt ūmalfjuhtibas un paſchlepnuma, fur to wišwairaf wajadsetu: winu efsiſtenzes un paſchusturas jautajumā. Tur, fur latweefchu rafstnekeem wajadsetu nahkt ar ūwām zilwela un mahkslineeka teesibam, wini reisem (gan protams, ne wiſi) nahkt ar ſchelofchanoſ, gau doſchanoſ, fungſteſchanu, ūauz pehz ūbeedriſkas labdaribas, fur teem ar arodnéeziſtām organiſazijam wajadsetu aiffstahwet ūawām teesibas, prasa ūew priwilegiu ūtahwokli ūbeedribā, fur winu zenteeneem wajadſeja iſeet uſ priwilegiu ūnihdeſchanu, uſ ūbeedribas demokratiseſchanu. Ne par welti rafsta autors noteikti uſſwehra: „Lailſ atmet tās domas, kā mahksla ari muhsu tagadejā ūbeedribā dod teesibas uſ ūaut ūahdu priwilegiu pahrſchki rā ūtahwokli un tā tad mahkslineekeem buhtu teesibas prasit deſmito dahu no wiſi zitu eenahkumeem, kā lewitem pee ūneem juhdeem.“

Schis bij rafsta pamatdomas un tās bes ūchaubam pahrrunaſchanas zeenigas. Winu pareiſiba ūatram ūaprota-ma; par to ūabeedribā, inteligenzes aprindās, daschfahrt bi-juſi runa; ja mehs ūautajumu eekustinajām preſe, tās notika tadehl, lai dotu eespehju domu ismainai, ari pretinee-keem iſteikt ūawus eeffatus un leetas motiwejumus. Schis leetas dehl, pee ūahda prinzipa arween eſam turejuſchees, eeffatijsām par ūeelaſchamu, atlaut rafsta autoram apſkatit ari muhsu ūihdsſtrahdneeku ūkalbes un ūaunſudrabina ūgu darbus, ziltahl tee dereja kā materials pahrrunajamā ūautajumā. Ka pret muhsu rafstneeku personam arween eſam iſturejuſchees ar wajadſigo zeenibu un pretimnahkschanu, bes muhsu ūaſitajeem ūn ari tee paſchi.

Bet rafsta autors bij fehris pahraf ūahpigā weetā. (Weens peerahdijsām wairaf, kā rafſis nahza ūaikā un weetā.) Abi peeminete fungi, ūureem ūeebeedrojās ari ūku-ruatera ūgā, no ūura gadijumā ūahdu gabalinu bijām nodru-kujuſchi, ar ūinamu aplombu paſinoja ūaikrafstoſ, kā wini atfakas no ūihdsſtrahdibas ūee muhsu awiſes, ūee tam leeto-dami tik ūupju iſteiksmes weidu, kā ūdroſchi ūeen newairoja wini rafstneeku ūlawu ūabeedribas azīs: wini eemeta dublūs afā, no ūuras ūihds tam ar tahdu ūahri bij ūdehruschi.

Ißskaidrodami schahdu isturefchanos ar sinamo fungu impulsivitati, mehs neweenu brihdi nenogreesamees no leetas un atbildejam personam tikai tur, kur bij jaatgainā ne-pelniti usbrukumi. Wehl wairak: mehs labprahrt nodrukā-jām kahdu eesuhtijumu no Gulbja īga, fursch nostahjās aif-karto fungu puſē, tāpat kahdu Jaunſudrabina īga eesuhtijumu: mehs lahwām, lai ūbeedriba pate teiz iſſchkiroſchu wahrdū ūchinī leetā.

Un ūbeedriba fazija: mums peenahza wairakkahrtei eesuhtijumi no daschadām puſem, kuri atſina no mums ee-nemto principielo ūchwoſli par pareisu. Starp zitu ūchahds eesuhtijums peenahza ari no muhſu zeenijamās dſejneezes „Uſpasijs“, kuras kompetento ſpreedumu nodrukajām „Dſ. Wehſtn.“ 247. nr. Tas bij neween gandarijums mums, ūa weena no wiſleelakām latweefchu dſejneezem ūwarigā rakſt-neeku principielā jautajumā ar mums weenos eesklatos, — wiſmas ūa wina atſihſt par nedibinatu un rupju mineto rakſtneeku ſpreedumu par mums, — bet ta dewa ari ūa = b e e d r i b a i peerahdijumu par to, ūa pee muhſu ūelakeem dſejneekem ar leelo talantu weenots augsts paſhlepnumis un zilweziga zeena. Ja ſpreefchanas brihwiba warreja buht ūkalbem, Afurateram, Jaunſudrabinam, Gulbim, kamdehl tad ari ne dſejnezei Uſpasijs? Wehl wairak — ja ūnamā mehrā mahkſlas un rakſtneezibas jautajumā ne-buhs ūeesiba iſteiktees paſcheem mahkſlineekeem, dſejneekem, ja, ūam tad ūchi ūeesiba buhs?

Wefels zilweka prahis ūcho ūeesibu newareja leegt. Bet bij ziti, ūureem ūchi ūpreefchanas brihwiba bij dadſis azis, — ūee paſchi, ūuri daudſina brihwibas wahrdū weetā un ne-weetā un ūas tagad nekawejas zeenijamai dſejnezei usbrukt wiſrupjakā un neforeltakā ūahrtā, a n o n i m i, — dſejnezei, ūura ar ūawu diwdeſmitpeezus gadus ilgo literarisko darbibu ir latweefchn rakſtneezibas rota un lepnumis! ūchee usbruzeji bij muhſu, ūa ūeem paſcheem tihkas ūauktees, „galejee freisee preſes organi“ — „Jaunais Laiks“ (Nr. 35, 1911), „Jaunā Deenās Lapa“ (Nr. 271, 1911) un „Dſihwe“. Gan peeminetee ūaikraſti to neusdroſchinajās darit gaiſchi un at-flahti, bet ūlepeni, eesuhtijumu weidā. Bet pats no ūe-wis ūaprotams, ūa par anonimeem eesuhtijumeem moraļski atbild pate ūaikraſta redakzija.

Schis anonims, ūas ūlehpjas ūem ūahdeem mihtiskeem „Peterb. latw. ūtudenteem=marķiſteem“, ūeedraud ewehrojamai dſejnezei, „ ūa ūrahdkneeku ūchikra nepalaids ūcho ūaukti neewehrotu (Uſpasijs ſpreeduma iſteikſchanu), bet ūinā ūinu ūeenahzigi nowehrtet,“ — un tad ūafantase ūenkas par „noslihdeſchanu“, „ ūemo moralisko un ūbeedrisko ūihmeni“

u. t. t. Schis eesuhtijums ir tik smeekligs un nepamatots un ne ar wina atspēhloschanu mehs nodarbosimees. Ja Peterburgas marksti-studenti eedomajaš, ka latrs, kas eelihdis lauwās ahdā un ruhz kā lauwa, jau ir tahds, — atstahsim winus schajā tizibā. Sabeedriba labi fin, ka schahdu dresuras panehmeenu mehds isdarit wehl fahds zits dsihw-neels ar garām aūsim. Ne pirmoreis peedsihwojam, ka tee, kas pee fruhitm ūsdami atfauzas us to Rungu, wištahlač no ta stahw. Un mehs labi finam, ka muhsu deenās taišni masi garini mihi lepotees ar leelā domataja ahrejo stempeli, bet wina mahzibas buhtiba teem palikusi ūvescha.

Swarigakais ir prinzipa jautajums, ko trihs peeminetee preses organi eenem schini leetā. Waj wini atrod, ka latweeschu rafstneekam newajaga zilwezigas zeenās un teesibu, waj wini domā, ka latweeschu rafstneeka un dsejneeka wahrdš jadara lihdsigs gauđotaja wahrdam? Lai wini nahf tad ahrā ar saweem peerahdijumeem un spreedumeem sawām domam par labu! To wini newar. Bet ko wini war: apmehtat dubleem to, kas ir latweeschu tautas seeds un lepnum! Schini sinā muhsu galejee kreisee preses organi stahw dauds semak wehl par otru ekstremu — to puši, ko wini mihi apsihmet par melno. „Latweeschu Draugu Beedribā“ Widsemes direktors mahzitajs Grofs, nenooleegdams, peem., Raina politisko stahwokli, usswehrdams sawas grupas nepeekrischanu tam, tomehr atsīhst un zildina Raina genialās domataja un dsejneeka dahwanas! Turpretim schee preses organi nekautrejas runat par „semo moralisko un sabeeedrisko lihmeni“, rupji aiskardami dsejneizi, kurās leelā dsejas talanta preefshā janoleez wiſām partijam galwa. Ašpasijas muhscha darbs wiseem preefsh azim, winas dseja pahrgahjusi tautas mutē, winu bauda jauni un wezi, skoloti un nefkoloti, wina darijusi latweeschu wahrdru tahlu pasihstamu, winas dsejas darbi ir tee, kas uſtura taišni galwenā kahrtā strahdneelu teatri Rigā, kā to daudsina ari peeminetee laikrafsti, un nu kā alga par wiſu to — schahds zinīšma pilns usbrukums! Jedomā, latweeschu sabeeedriba scheem preses organeem zeenigi pratis pateiktees par winu wehsturigo darbu!

Ko peeminetee laikrafsti war dsejnezei pahrmest? To, ka wina strahdā lihdsi pee „Dsimtenes Wehstnescha“? Dsejnezes pasaules usskats ir wehsturigi attihstijees un patstahwigi iskopts un neweens newarešs leegt issazit sawas domas winai ar to preses organu, zaur fahdu wina eeslata to wišparozigaki. Ja winas mahksla Rigas Jaunā Teatris zildinadama un strahdneelu schirkrai atsīhstama, waj tad ta zi-tada paleek, ja to eespeesch „Dsimtenes Wehstnesi“? Attee-

zigaīs jautajums schoreis „Osimt. Wehstnesi“ bij eekustinats un tamdehl saprotami, ka dsejneeze schini laikrakstā ari isteiza fawas domas. Un kas us muhsu awises toni schmejās, tad lasitaji wišlabak finās, ka tas naw peelihdsinajams ne „Jaunās Deenas Lapas“, ne „Rigas Alwises“, ne „Jaunā Laika“ tonim Bet mums jaatsihstas — to eeslataam ūv par nopolnu. Warbuht preses organi, kuri sawā aishwehjā flehpj sawados anonimus, waretu paskaidrot, kas teem de-wis teesibū, kas tos pilnwarojojis runat latweeschu strahd-neeku schkiras wahrdā? Waj teescham muhsu galejee freifee eeskata strahdneeku schkira par behrnu, waj tik garigi nepilngadigu, ka latrs warēs usmestees tai par wadoni un runat strahdneeku schkiras wahrdā? Un ko nosihmē tee famosee draudi par Alspasijas nowehrteschanu no strahdneeku schkiras puses? Latweeschu strahdneeku schkira jau ir wehrtejuše Alspasijas apbrihnojamo dseju un winas leelo talantu. Ja latweeschu strahdneeku schkira min muhsu leelos dsejneefus, tad Raina wahrdam wina stahda lihdsās Alspasijas wahrdū. Un neweens zits, kā „Jaun. Deenas Lapai“ labi pasihstams wihrs „Herm. A.“ „Staru“ 3. nr. 1908. g. spreeda sekoschi par Alspasiju: „Kā wišpahr progresiwa dsejneeze Alspasija ir galwenā fahrtā plaschako aprindu dsejneeze, kā pateeji moderna dsejneeze wina ir galwenā fahrtā to aprindu, kuru slahpes pehz zitas dsihwes un labakas nahkotnes ir wišleelafās, kā romantiska dsejneeze wina ir galwenā fahrtā to dsejneeze, kuri wišdedsigaki spehj ilgotees un zihnitees. Ais wiša ta muhsu darba laudis juhtas radneezigi Alspasijas garam.“ — Kas tagad ir grosjees schini laifa? Alspasija ne — kā mirdsejuše wina mirds sawa leelā talanta sposchumā. Tahda wina paliks joprojam wiſai latweeschu tautai, neisnemot apsinigo latw. strahdneeku schkira. Waj „J. D. L.“ un beedri markſisti domā us fahrtā fadedsinat Alspasijas rafstus? Drufas krahsu un papiri gan, bet winas dseju, winas dsiłas idejas, winas gara spehku un skaistumu? Nē, schim garam ari modernei infwisitorii neko newar padarit! Beemineto galejo freifo preses organu istureschanās schini aprahditā principielā jautajumā, par rafstneeku stahwolli un spreeschanas brihwibū, peerahda to, zif leelā mehrā us scheem preses organem wehl gul ūnais werdsibas garš un zif tahl wini stahw no teem demokratijas prinzipiem, kahdus daudsinajas aifstahwam. Kas tee par demokrateem waj markſisteem, kuri negrib peelaist spreeschanas brihwibū principielos jautajumos, kas tee par brihwibas aifstahwjeem, kuri apmehī dubleem latweeschu dsejneefus, kas naw warejuschi brihwibas labā seedot wiſ drufas krahsu apdrukatas lapas, bet sawu muhschu un ūrds aſinis! Scho dsejneeku

darbi top par drofmes kihlu un zela rahditaju tagadejām un nahkofchām audsem, par muhsu literatūras froni, bet faut-fahdi anonimi nahk un ar „galejeem kreiseem preses organeem“ apmehtā tos dubleem.

Tā tad eekustinatais jautajums reisē ar to, ka atflahjis wahrigu weetu muhsu rafstneku-mahfslineuku dīshwē, rahdījis mums tāhdu zītu behdigu parahdibū, zīf wahji wehl brihwibas pamatjehdseeni pee teem, kas daudsinajas pirmee par winu nesejeem un aifstahwjeem. Kur naw wehl elementarās spreeschanas brihwibas, kur pat prinzipielos jautajumos tautas leelakee gari newar isteikt sawu spreedumu, ne-apmehtati dubleem no galejeem kreiseem preses organeem,— ko tur runat par kulturelu darbibū, tautas wajadsibū saprashanu, demokratisas prasijumeem? Ja galejee kreisee preses organi parahda wehl tāhdu nesapraschanu brihwibas un demokratisas pamatjehdseenos, tad tee wehl ilgi neatswabina-seees no sawas garigās nepilingadibas.

Latweeschu ihsīas demokratisas peenahkums tamdehl jo wairak, neatlaut teem sawus prinzipiūs padarit par schauru flīkes leetu un wišpirms jau: atswabinat no warmahzibas un spaideem spreeschanas brihwibū!

Tā „Dī. Wehstnesīs“. Waretu peebilsti, ka raksts par dauds steepsts un ka isteikts dauds pilnigi newajadfigu glaimu Rainim un Afsasjai, bet pamatdomas, par spreeschanas brihwibū un demokratisseem prinziipeem, bes schaubam pareisas. Nekur, isnemot warbuht seftineeku cestahdes, newalda tahds dogmatismus un spreeschanas brihwibas aprobeschofchana, ka taisni tanis aprindās un laikrakstos, kuri wiſſkalak pehz daschadām brihwibam fleeds. Tur tu neeweetosi neweena wahrda, neweenas domas, lai zīf wajadsiga ta leetas labā ari nebuhtu, ja ta kneegfees pahri tai oleltei, ar furu tur fatra doma teef mehrota. Bet par to wehlak plafchak.

Tā ka Peterburgas latw. studenti-marfkisti bij likuschi strahdneeku ūchirai pee ūrds „nepalaist ūcho „punftu“ neewehrotu“, bet „prast to peenahzigi nowehrter“, tad tā atbilde uſ to bij „Dī. W.“ 288. numurā eeweetots ūlofchā, no wairak strahdneekeem parafstits rafstinsch:

„God. redakcija!

Laipni luhdsam neleegt telpas ūkoſchām rindam:

Muhsu studentee un nestudentee marfkisti katrā gadijumā, kad fahds peeduras winu eedomibai, jeb neatfihst winus par weenigeem progrēsa weizinatajeem un garigās gaiſmas nesejeem, draude ar strahdneeku ūchiru. Wini wehl weenmehr newar aifmiriſt tos laikus, kad wajadseja tikai strahdneekeem preefchā paschwadzinat radikalas frāhes un wini bij gatawi uſ wiſu ko, kad wajadseja tikai strahdneekeem uſſwilpt un pa-

rahdit kas darams, un wini darija, neprasiđami, kas ar to teek panahkts.

Nespehdami sekot zilwezes weenmehr us preefschu ejoschai domu gaitai, fastinguschti pee weenas, pehz winu, markfistu, domam lihds galam isdomatas domas, wini usbudinjas par satru, korsch grib un spehj eet tahlač, kura jaunu atsinu, jaunu pateesibu mefletajš garš nespelj eetilpt winu domashanas chaurajos rahmjos

Te ari meflejams zehlonis Peterburgas studentu=markfistu usbrukumam d se jne eze i Alspasijsai. Bet nejuſ-damees deesgan stipri, lai paſchu ſpehkeem ween nomehtatu zeenijamo dſejneezi dubleem, wini aizina pee ſchi nelihra darba wehl strahdneekus talka. Un te tikai atkal mehs redsam, par ko tura strahdneekus patentetee strahdneeku „aifſtahwji“: par materialu, ko ifleetot ſawas patmihligas ee-domibas apmerinaschanai. Bet ſchoreif, mums leefas, winu eedomiba atdurfees pret strahdneeku apdomibu, pret strahdneeku moſtoſcho ſaprahtu. Ja pehdejo gadu notifumi ari naw strahdneekem neka zita dewuſchi, tad wiſmas eemahzi-juſchi tos ſlatitees walejām azim dſihwē un patſtahwigi par wiſam parahdibam ſpreet. Latweeschu „neſtudetais“ strahdneeks jau paſpehjis atſwabinatees no ta dogmatisma un weenpusibas, kura m wehl kalpo latweeschu „Peterburgas studenti=markfisti“; latweeschu strahdneeks tagad pats fin, waj winam Alspasijsa janizina, jeb jazeeni.

Neeelaifchotees Peterb. latw. studentu=markfistu „mo-
tiwu“ ſihkakā analifeſchanā — jo markfistu „motiw“ ir wiſos
gadijumos bes mas weeni un tee paſchi, — jaaisrahda tikai,
ka par moralifka un ſabeedriffka lihmena noslihdeschanu „fa-
beedriffka apluhduma laikmetā“, ar ko „J. L.“ puhtas if-
ſkaidrot Alspasijs rihzibu, war buht runa tikai atteezibā us
teem, kuri kahdreib jutufchees par ſituazijas fungem, bet
wehlak nobihditi pee malas, — us gadijuma waroneem.
Surpretim Alspasijsa naw pazechluſes tikai kaut kahdā „uſpluh-
duma laikmetā“, naw pazechluſes ar zitu palihdsibu, naw if-
nesta us zitu plezeem, bet pate eefaroujuse ſawu wahrdū.
Un tamdehl wina war tikai zeltees, bet ne ſlihdet us leju.

Ar to mehs nebuht negribam uſmestees Alspasijsai par
aifſtahwjeem, winai muhſu, tāpat fa jebkuras zitas aifſtah-
wibas naw wajadſigſ; wina waretu justees paſeminata, ja
kahds nopeetni eedomatos winu aifſtahwet. Muhſu noluhſ
ir, dalas strahdneeku wahrdā paſnot atſlahtibā, fa mehs at-
fakamees no ta „goda“ pilna, tikai ſtudetu markfistu zeeniga
darba, us kahdu „J. L.“ ſlejās „Peterburgas latw. studenti-

markfisti aizina strahdneku šķiru. Lai mehtajas ar dubleem
tee, kuri naw wehl no wineem iškāhpuschi!

A. Springis.

R. Springis.

J. Kirsis.

J. Breschinskis u. w. d. z.

Protama leeta, kā ari „J. D. L.“ tagad newareja kļūst. Kaut gan išķautītā zīhna bij nehmūse preeksītā išķahzejeem nelabwehligu wirseenu, jo strahdneki ne parko nebūj dabujami pret Ašpasiju, to mēhr jašaka ween kaut kās bij. Un wehl jau newareja sinat, to teifs pate Ašpasija, warbuht ta buhs nobijušes no waronigājeem Petrī. latw. studēn. markfisteem un pahreess winu pušē. Savā 1911. gada 291. numurā „J. D. L.“ tad ari treez us labu laimi walā:

„Osimtenes Wehstnesis“ kā Ašpasijas aissstahvis.

„Jaunā Laika“ 23. now. 35. numurā, „J. D. Lapas“ 24. now. 271. num., „Osihves“ 26. now. numurā un „Arodneekā“, wiſur kā „balss is publikās“, bij eeweetots Peterburgas studentu-markfistū kolektīvā cehuhtijums, kurā konstatēta Ašpasijas demonstratiwā nostahšchanās „Osimtenes Wehstn.“ wirseena pušē. Pehz wairak kā diwas nedelas ilgas pauses „Osimt. Wehstnesis“ savā 10. dez. 285. num. paſneedīs ūchā leetā garaku rafstu „Muhu galejee freifee un spreeschanas brihwiba“, kuru pilns patoša un wiſleela kā moralisla ihgnuma. Vlr ūcho rafstu „Osi. W.“ uſtahjas par weenigo „spreeschanas brihwibas“ un „demokratijsma“ aissstahwi latw. awiſchneezibā un uſbruht teem laikraksteem, kuri mineto cehuhtijumu uſnehmufchi.

„Osimt. Wehstnesis“, kuruſch wehl ūcho paſchu gadu ūawos „Rigas Alwises“ zeenigos referatos par Latw. Skolotaju Beedribas ūapulzem, ūchurnalu „Isglihtiba“ un ūwiſchki ūkolotaju kurseem denunzeja wiſus dauds mas brihwakus uſſkatus, kuri nefaeetas ar wina peekopto „tautisko“ flerikalismu, un ar to eeguwa wehsturislus „nopelnus“ pec ūchis beedribas un ūchurnala ūlehgšchanas (kā to „Osi. W.“ draugs Dahvis Skolot. Beedr. ūapulzē atſinās) — tas us reiſti uſtahjas par spreeschanas brihwibas aissstahwi! Kahda metamorfoſa!

Kā aif ahrejas ūhehtulibas weenmehr ūlehpjas wiſreebjigaki noluhtki un darbi, tā ari aif „Osimt. Wehstn.“ moralisla ihgnuma maskas ūlehpjas tikai tas noluhtks — ūagroſit pateeſibū, apſlehpjt ūawu ūhsto ūju un ūawus ūrehkus nowelt us ūaweeem pretineekeem. Wiſs wina rafsis ir weens ūleels — gan neweikls — mehginajuſms wiſu ūleetu nostahdit pawisam zitadi, neskā ta pateeſibā ir.

„Dsimt. Wehstn.“ grib leetu nostahdit tā, it kā leeta grositos tikai ap fahdu J. Wainowska rafstu par latw. rafstneeku stahwolli. It kā weenigi schi rafsta dehl no wina atteikuschees J. Alkuraters, J. Jaunfudrabinsch, R. Skalbe un it kā Peterburgas studenti „apmehtajuschi dubleem“ Alspasiju weenigi tamdehl, kā wina isteikusees par schai rafsta isteiktām domam un pee tam nostahjupees J. Wainowska un „Dsimt. Wehstn.“ puſē. Tahdā weidā „Dsimt. Wehstnesim“ loti weegli iſgrōſitees, bet winsch pats loti labi fina, kā leeta ir pawīfam zita. Winsch tatschu lasijs min. triju rafstneeku atteifschanoš, kuri par atteifschanoš eemeſlu usdod „Dsimteneš W.“ bulwara toni. J. Wainowska rafsts ir bijis tikai pehdejais, warbuht, wiſmaſakais pileens, kurſch pahrpildijis winu pazeetibu. Tahlač Peterburgas studenti ne ar weenu wahrdū naw aſleeguſchi Alspasijai iſteikt ſawas domas par latw. rafstneeku stahwolli. Tas Alspasijas wehstule „D. W.“ redakzijai nemas naw darits. Tani tikai pasinots, kā, lai gan Alkuraters, Jaunfudrabinsch un Skalbe aif paſchzeenibas un „D. W.“ bulwara tona dehl neatrod par eſpehjamu ilgač pee ta strahdat, wina, Alspasija, tomehr dos tam nodruklat daschus ſawus dſejolus. Pee tam ſchi Alspasijas wehstule tā uſrafſtitā, kā, to laſot, rodač ſchaubas, waj ta mas ir bijusi domata atſlahtibai un waj „D. W.“ redaktors M. Ahronis naw ſcho winam priwati rafſtitu wehſtuli patwarigi laidis flajā, lai ar Alspasijas wahrdū zeltu ſawu ſaſchlukoscho godu. Jo ja „D. W.“ buhtu tikai weenkahrfſchi paſinojis, kā to Alspasija redakzijai rafſta, kā winsch paſneegs daschus jaunus Alspasijas dſejolus, tad gan laikam nebuhtu Peterburgas studenti nahkuſchi flajā. Bet nodrukajot un atſlahtibai nododot „D. W.“ redaktoram M. Ahronam personigi rafſtitio Alspasijas wehſtuli, atſlahtiba wareja to ſaprast — un to tā ir ſapratuschi Peterburgas studenti — kā demonstratiwu ſimpatijas un pеefriſchanas apleezinajumu „D. W.“ tonim, wirſeenam un moraliskam lihmenim. Tikai pret ſchahdu demonstraziju ir wehrsīs studentu eſuhſtijums, bet nebuht ne pret Alspasijas „ſpreedumu iſteifſchanu“ par latw. rafſtneeku stahwolli, kā to „D. W.“ grib nostahdit.

„J. D. Lapa“, tāpat kā ziti wiſi muhsu preſes freifee organi, paſneedsa studentu rafſtu beſ redakzijas peesihmem. „J. D. L.“ redakzija domaja un domā, kā winai nebij teesibas leegt Peterburgas studenteem ſawas domas ſchai leetā iſteikt, lai gan redakzija tām newar pilnigi peekriſt. „J. D. L.“ redakzija darija to taisni tās „ſpreeschanas brihwibas“ wahrdā, kuru „D. W.“ nemas aifſtahwet. Tomehr winsch par to mums usbruht. No tam redsama tuhlin wina diwpuſigā morale. Winsch atſiht „ſpreeschanas brihwibū“ tikai tad,

kad ta winam par labu nahk, bet ja kahds to usdroshinas ifleetot pret wini, tad winsch tuhlin lamajas par tahdu. J. Wainowskim un Alspasijai winsch atlauj spreeschanas brihwibu, bet Afurateram, Jaunhudrabinam, Skalbem un Peterburgas studenteem ne. Peterburgas studenti turpretim neweenam nenoledis spreeschanas brihwibu, wini pat neprotestē, wini tikai konstatē faktus. Un tikai schi faktu konstatechana ir tas, par ko „Df. W.“ ir sadusmots. Rahdus faktus nu Peterburgas studenti konstatē? Pirmkahrt, ka „ar Alspasijas wahrdū plaschakās tautas mašās lihds schim arween faistijās pateesi demokratiskas ilgas un zenteeni“. Otrkahrt, ka „tagad Alspasija atflahti un demonstratiwi issaka sawas simpatijas un peekrifshanu „Df. W.“ wirseenam“ un ar to wina ir sabee-drisko atpluhdu laikmetā noslihdejusi lihds „Df. W.“ lihmenim. Treschahrt, ka „Df. W.“ wirseens ir „jau flawens tapis ar sawām denunziazijsam, prowokatoriskeem jankaweeem un isbijuscheem weinbergisteem“ un fasneedsis „semu mora-lisku un sabee-drisku lihmeni“.

„Df. W.“ nu wajadseja tikai apgahst trescho un peh-dejo apgalwojumu, jo us ta wiſs zits dibinas. Bet winsch to nedara. Lectischkas polemikas weetā winsch peekeras schi fakta konstatetajeem. Tee efot kahds anonims pulzinsch. Alt-kal „Dsimt. Wehstnesim“, kurſch pusgadu slehpa paſaulei sawa tagadejā ideologa J. H. (J. Janfawa) wahrdū, ir wiſmasaf teesibas par anonimitati usbudinatees. Tahlat „Dsimt. W.“ sahklajas, ka Peterburgas studenti-marxisti efot laut kas mihtisks. Waj gan Ahrona Matiſs tāpat lā Jr. Weinbergis eedomajas, ka winsch ar J. H. Marxu jau sagahsis un wiſus marxistus no semes wiſus iſnihzinajis, ka tee wairs buhtu peefaitami tikai mihtem? Kerftichanās ar to anonimitati un mihtiskumu ir schini gadijumā tikai tahds jauns prowokatorisks panehmeens no „Df. W.“ pusēs, jo winsch loti labi sina, kamdehl ſhee studenti newareja sawus wahrdus parafstit. Un ja winsch waretu ſcho studentu domas atspehket, tad winam ari newajadsetu nemas knaibitees gar winu personam. Winsch gan lepni paſaka, ka nenodarboſchotees ar atspehkoſhanu, ka tee marxisti efot tikai eelihduſchi lauwas ahdā, bet wiſi it labi ſapro, zīk tahdas lepnas iſrunas ir wehrtas un kā tās pateesibā jaſapro. Tā tad „Df. W.“ atſtahj neatspehket ſcho wina wirſeena un lihmena rafſturojumu. Bet kamdehl winsch tahdā kahrtā usbudinas par to otro apgalwojumu, ka ari Alspasija efot noslihdejusi lihds wina lihmenim? Ar tahdu duſmoschanoſ tatschu winsch tad pats atſihſt, ka pateescham ta ir fauna leeta, ja kahds noslihds us wina lihmena. Tā tad

drušku kauns ir gan Ahronu Matisam par to lihmeni, lihds tāhdam winsch „Df. Wehstnesi“ ir nowedis.

Aywainota par ſcho otro apgalwojumu ari war justees Aſpasija, un ſcho otro apgalwojumu ari mehs neatſihſtam wehl par peeteekoschi peerahditu un dibinatu. Kā jau teikts, no „Df. W.“ nodrūlatās Aſpasijas wehſtules formas war ſpreest, ka ta naw atſlahtibai warbuht domata un tā tad kā demonstražija par labu „Df. W.“ wirſeenam un lihmenim naw domata. Gan teeja, ka Aſpasijas lihdsſtrahdibu „Df. Wehſtneſi“ weh! ari pehz Skolotaju beedribas denunzeſcha- naſ un J. H. demaſkeſchanas wiſi wina ſeeneitaji demokra- tiſkās maſās ſajuta kā leelu moralisku pliki un kā leelu pee- dausibu, un tamdehl ari Peterburgas studentu rafſtā tomehr iſteizās neween winu, bet loti plaſchu aprindu protestis. Ir ari ſinams, ka weetejās ſtrahdneku beedribas, ſcho beedribu iſglikhtibas komiſijās, pulzinos u. t. t. ſchis protestis teik ap- ſpreests un pee tam peewenojas. Pehz muhsu domam, kā jau teikts, tas gan ir wiſmaſ pahrſteigti, eelamis Aſpasija naw pati paſtaidrojuſi, waj wina pateefham ir ſolidara ar „Df. W.“ wirſeenu un lihmeni, waj ari wina tikai tamdehl „Df. W.“ dewuſi ſawas dſejas, ka aif leela attahluma naw peeteekoschi labi pahrſinajusi, kahdu lomu tagad „Df. W.“ latw. awiſhneezibā un ſabeedriſkā dſihwē ſpehle un kā uſ winu ſkatās neween ſtrahdneku apſinigā dala, bet wiſa pro- grefiwa inteligenze un demokratija. Kamehr Aſpasija naw to paſtaidrojuſi, mehs wehl netizeſim un nepeekritiſim peter- burdſeeſchu tik noſodoſcham ſpreedumam. Tahu paſtaidro- jumu gaida no Aſpasijas loti daudſi, un pa dalai taisni tamdehl, lai wina pati dotu ſtaidribu ſchai leetā, mehs ari uſnehmam peterburdſeeſchu „balsi iſ publikas“.

Lihds tam mehs ari uſſtatam tahu Aſpasijas aifſtah- weſchanu, kahdu uſnehmeeſ „Df. W.“ tikai par Aſpasijas aywainojuſmu. „Df. W.“ wihiſi tatschu ir tee paſchi „Balt. W.“ wihiſi, kuri ir Aſpasiju no paſchas jaunatnes kā dſej- neezi un ſeeweeti ar dubleem apmetuſchi. Uri tagad ar ſawu aifſtahweſchanu „Df. W.“ tikai grib Aſpasiju ſew lihdsi dub- los nowiſkt. Winsch grib, kā jau teikts un uſ ko jau peter- burdſeeſchi aifrahda, lai Aſpasija ar ſawu dſejneezes wahrdū lauſchu ažiſ paſzel „Df. W.“ ſemo ſabeedriſko un moralisko lihmeni. Ar teem graſcheem, ko „Df. W.“ redakzijsa winai ſamakſa par wina dſejam, ſchi redakzijsa grib eeguht ſew ſpoſchu iſkahrtni, aif kuras waretu turpinat ſawu tautiſkā fle- rifaliſma ſtipriņaſchanas, tautas mulkiſchanas un wiſu pro- grefiwi paſahkumu un ideju denunzeſchanas darbu. Waj tas naw laiſcha paſalpojuums Aſpasijai, ja „Df. W.“ fa- meklē kaut kahdus 4 jankawistus, kuri Aſpasiju „ſtrahdneku

wahrdā“ „aifstahw“ un mudina winu tagad tā ihsti peejuhg-tees pee „D. W.“ keraš! Meħs wehl weenmehr tizam, fa Alspasija to nelaufes, bet ta atratifees no tagadejā „D. W.“ wirseena, lai ari redakzija winai usbahsħas ar tħiganijski saldeem glaimeem un zildinashanam. Alspasijai wajaga buht tifdauds paſħzeenibas un paſħai sinat fawu weħrtibu, fa winai no „prowokatorisfu jankawistu“, denunziantu un „iſbiuſchu weinbergistu“ lapas tahdu glaimu newajaga.

Ra redsam, no paſħas leetas „J. D. L.“ behg fa' welns no krusta. Wina grahbstas ap „D. W.“ wirseenu, newar „nefadt“ Jankawam, kura rafsteem tai naw neka, fa preti stahdit, puhlas nostahdit „D. W.“ blakus „R. U.“ un flasħħas, ja tas' neisdodas un leeto peħz eespehjas wairak reises fawu eemihloto wahrdū „prowokatoris“, lai tilkai waretu saliħt peħz eespehjas wairak wahrdus un masaf aistilx paſħu leetu. Bet lau sim „D. W.“ paſħam atbildet:

„Jauno Deenas Lapa“

stipri nodarbina „studentu-marfsiſtu“ famosa is „protests“ pret dzejneezi Alspasiju. Leeta, leekas, winai teesħam neomuliga palikuje, jo wina paſħaidro, fa „redakzija tam (t. i. studentu-marfsiſtu domam) newar pilnigi peefriſt“ un studentu-marfsiſtu „apgalwojumu ari meħs neatsħiħtam weħl par peetekoschi peerahditu un dibinatu“. Ra tahda, fautħchu gan deesgan peetekoscha atwainoſħħanàs kaunigi japasleħpi wefelā nekaunibu juhrà pret muħsu adresi, to „J. D. Lapa“ qazim redsot uſſkata par taftikas augsta ko gudribu.

Meħs jau aifrahdi jàm fawà agrakha rafxiā, fa „studentu-marfsiſtu“ protests pats par sewi naw weħrti ta' papira, u fura tas' rafxti. „Jaunās Deenas Lapa“ argumentażiha wina weħrtibu ari nepazel. Leeta pate ari ir flaidra, bet tikpat siġmiga preeħx paneħmeeneem, kahdus muħsu atflah-tibà leeto laudis, kuri pee tam weħl tik labprahħ sedħas ar idejji kuma meħteli. Tilkai no schi stahwolha meħs weħl reis atgħiesħchamees pee leetas un „Jaunās D. L.“ rafxa, kursi muħsu apgalwojumam noder par spilgħu ilustrażi.

Wi spahr zeenitai un atsiħtai dzejneezei gadas drukat faww's darbus finamai gruppi nepatiħħam laifrafxta. Par schi laifrafxta toni un stahwolli winai ir zitadas domas, nefla kahdeem „protestanteem“, kuri ppeħplau ħolodu, no furas nupat weħl dsehruschi, zif jaudajuschi. Se gadas „studentu-marfsiſtu“ un nodod fawu kompetento sprecedumu par muħsu dzejneezi. Ta esot nogrimu ħolos liħmenim, kuru protestanti apsiħme par „moralisti un habeedristi semu“. War peedot negatawai jaunibai, kura „ir ahtra wahrdos“ un kurai tik-

breefmigi tihk nofekstees foga frehslā. Bet — un tas ir fibmigais — gadas trihs, tschetri atflahtibas organi, kuri jaunibas neapdomibas grehfus nodrukā.

Kas tee par studenteem? Mums leekas, ja wini sawam „protestam“ apakschā buhtu parafstijuschi weenfahrschi tikai fawus godajamos wahrdus, tad ari ne „J. Deenas Lapa“ tos ar wisu protestu nebuhtu ifzehluhe no nesinamibas juhras. Bet „markfisti“! Tas ir burwja sislis. Tas neno-breeduschem jauneklim dod teesibu spreest teesu, bargu teesu par nopolneem bagatu dsejnezei. Schis burwja wahrdus at-wer redafziju durwis. Protestis, kusch wina tihri mulfiga fatura pehz pat „J. Deenas Lapa“ ir tikai papira kurwja zeenigs, ar trofsni parahdas nodrukats. Schis burwja wahrdus atzel wisu domashanas un spreeschanas spehju, kur winu dsird, tur atleek tikai paklausit. Ne par welti saka, ka garigas werdsibas laiki mums sen wehl naw pagahjuschi.

Un paschas „J. D. Lapaš“ raksts! Mehs atfihmesim tikai daschus wina panehmeenus: Afpasijas paſinojums, kusch bija nodrukats muhsu atwīe, eftot patwarigi nodrukata priwata wehstule. — Kā „J. Deenas Lapa“ to sin? Pats wehstules fatus neatstahj nekahdas ūchaubas par to, ka wina ir nodomata atflahtibai, jo tur eet runa par „paſinoſchanu“. Tā tad waj nu wehstule ir wiltota waj wina ir ifleetota pareisa. Ja „J. Deenas Lapaš“ redaktors apgalwo pirmojo, tad luhdsam winu to parafstit ar fawu wahrdi. — Un pat ja wehstule buhtu bijuse priwata, kahds eemesis tad buhtu Afpasijai winas fatus flehpt atflahtibai? Waj tas, ka atflahtibā jarunā zitadi nelā priwati? Zean. „Jaunās Deenas Lapaš“ fungi, Juhs spreeshat par ziteem pehz fewis, bet Afpasijai Juhs ar to darat pahri!

Mehs prafot — raksta „J. Deenas Lapa“ — domu un spreeschanas brihwibu Afpasijai, bet leedpot to ziteem dsejnekeem un „studenteem = markfisteem“. — Naw taifniba! Wahrda un spreeschanas brihwibu mehs atfihstam wiseem, bet spreeschanas spehju mehs newaram atfih studenteem = markfisteem, par kureem naw pat sinams, waj wini jel Markfu iflahtuschi un sapratuschi. Bet neweenam, pat „studenteem = markfisteem“ ne, mehs neatfihstam brihwibu wišpahr zeenijamu zilweku atflahti weeglyrahtigi apfihmet par moraliski grimuschi. Ta, „J. Deenas Lapaš“ fungi, ir mehtashanas dbleem, kuru pat us bulwara neatlauj“.

Tā tad „D. W.“ ir atbildejis tikai us to „J. D. L.“ raksta dalu, kas wehrsta teeschi pret winu un Afpasiju, bet neatbildeta paleek „J. D. L.“ raksta beigu dala, kurā wina runā par faut kahdeem 4, no „D. W.“ „famekleteem jankawisteem“. Us to

,Df. W.“ 288. numurâ eeweetotas, dalas strahdneeku atsaufkmes Alspasijas leetâ, parafstitaji, pefsuhtija „Df. W.“ atbildi, bet tas to neeeweetoja, aifbildinadamees, ka ta wairš neatteezotees us paschu leetu, bet wehrsta tikai pret „J. D. L.“

Us min. strahdneeku luhgumu, eeweetoju to sche:

,Atbilde „J. D. L.“ redakzijai.

Lai gan usskatam par kaunu, atbildet tahdam pretineefam, kas leeto til semus lihdseklus, tomehr leetas labâ newaram palift neatbildejuschi us „J. D. L.“ 291. numurâ eeweetota rafsta to dalu, kas sihmejas n̄ mum̄s. — Waram noteikti pasinot, fa „Df. W.“ naw muhs „fameklejis“, bet ka laikrastu strihdus Alspasijas leetâ ir fazeblis interes̄t un domu ismainu strahdneekos un dala no wineem ir nahkuschi pee tahda flehdseena, kā mehs to sawâ rafsta isteizām. Tad, kas ateezās us Alspasijas „aifstahweschnu“ u. t. t., tad do-dam „J. D. L.“ redaktoreem padomu, eegahdatees haiderakas brilles un wehl reis muhsu rafstu islaſit. — Mum̄s, tos „kaut fahdus jankawistus“ paſihst ne weens ween simts strahdneeku, ir no wineem ne masums, kas par daschadām dsihwes parahdibam ir pretejos eesklatos, esam sanahkuschi ne weenreis ween deesgan aſā domu un wahrdū ismainā, bet wehl neweens no wineem naw usdroſchinajees mum̄s noſaukt par „prowokatorisfeem jankawisteem“. Bet „J. D. L.“ red. fungi, muhs personigi nepasihdamī, pat muhsu usſkatus un fabeedrisku darbibū, — ja tā waretu teift, — nepahrſinadami, ar weeglu ſirbi paſaka: „prowokatorisfee jankawisti“. No ta war ſpreest, ka wineem prowokazija ir ildeenischka wajadsiba. Waram wehl pefihmet, ka agri waj wehlu strahdneeki ſinās ſchahdu ſawu wadonu rihzibu ka peenahkas no-wehrte“.

Pehz „Df. W.“ wahrd̄s jadod atkal „J. D. L.“. Ta ſawâ 295. numurâ to, protams, ari nekawejās iſleotot:

,Wehl reisi „Dſimt. Wehſtneſcha“ „ſpreeschanas brihwiba“.

Sawâ rafsta „Muhsu galejā preſe un ſpreeschanas brihwiba“ „Dſimt. Wehſtneſis“ ar leelu bramanibū un it kā leelgabaleem gribjea ſaſhaut wiſus freis̄os preſes organus Alspasijas leetâ. Bet ſawâ otrdeenaſ atbildē us muhsu rafstu par ſho paschu leetu wiſch jau paſizis gluschi maſinſch. Wiſch gan ſaraſtisjis gandrihs weſelu fleju, bet neſin waj kahds ſpehs no wiſas ſchis garās atbildes kaut ko islaſit un ſapraſt, ko ihsti „Df. Wehſt.“ grib teift. Mum̄s tamdeh̄l ari naw wajadſiḡs pee muhsu rafsta wehl kaut ko peebilſt. Tikai mum̄s jaſproteſtē pret dascheem muhsu rafsta

fagrosijumeem, kurus few atlahwees „Df. Wehstnesis“. Peem., winsch raksta, fa mehs efot Peterburgas studentu rakstu apsihmejuschi tikai par papira furwja zeenigu. Kur tas „J. D. L.“ ir teikts? Nefur. Tä tad waj nu „Df. W.“ redaktors neprot lasit waj —? Tahlat „Df. W.“ nesaprot, kamdehl mums „Df. W.“ nodrukata Alspasijas wehstule isleekotees priwata, kas naw nodrukashanai nolemta. Bet tas tatschu flaidri redsams no winas fatura, usrunas „zeen. l.“ un no wahrdeem: „Us to Juhs (t. i. Ahrons) warat pretim paskaidrot...“ Ja Alspasija buhtu rafstijusi atflahtibai, t t. „Df. W.“ lasitajeem, tad tatschu ffanetu: „Us to es (t. i. Alspasija) paskaidroju...“ Tä tad Ahronam bij teesiba tikai no fewis paskaidrot, fa „Df. Wehstn.“ hneegs drihsumâ daschus Alspasijas dsejolus no winas jau-nala frahjuma. Tahdam pasinojumam no redaktora puheb nebuhtu bijis tahds demonstratiws rafsturs un tas nebuhtu Alspasiju nostuhdijis tik nelabwehligâ gaismâ winas zeenitaju azis. — Wehl mums „Df. W.“ redakzija usstahda fahdu naiwu prasibu: Iai „J. D. L.“ redaktors parafstot fawu wahrdu. Waj tad wina nesin, kur katrâ numurâ meklejams redaktora parafsts.

„Df. W.“ garas, bet gruhti isprotamâs atbildes beigâs ir weens ewehrojams teizeens. Tas fkan: „Wahrda un spreeschanas brihwibu mehs atfihstam wifem, bet spreeschanas spehju mehs newaram atsift studenteem=markfisteeem, par kureem naw pat sinams, waj wini jel Markfu islafijuschi un fapratuschi.“ Ko tas gan nosihme? Waj to, fa weenigi „Df. W.“ redaktors M. Ahrons ir Markfu islafijis un fapratis? Waj warbuht ari to, fa „Df. W.“ J. H. ir jau tä markfistmu „zagahsis“, fa „Df. W.“ wairs neweenam markfistam neatsihst spreeschanas spehju?

No abeem, tiklab „Df. W.“ fa „J. D. L.“, pehdejeem rafstineem war nojaust zenschanos scho leetu pamasam isbeigt. Weena un ostra jau palikusi mehrenaka fawos isteizeenos; weens otrs, fahkumâ ar tahdu sparu usswehrtais wahrds jau teek mihs-stinats, noklusets. Redi, newar sinat, ko teiks Alspasija, kurâ puhe wina pehz wiha ta nostahsees? Bet Alspasija kluße. Un winas klußeschana taisni ir ta, kas wihsus ustrauz, kas pilda gaisu itka ar elektribu. Wihi gaida un newar sagaidit, ko wina teiks, kurai puhei par labu winas atbilde nahks? Prahti ustraukti, atmosfera fahketa, bet turpinat zihnu ar ussahktu sparu riskanti: kas war sinat, fa nepahrschauj pahr strihyu un wehla kaw ar kaunu jaatfahpjas.

Bet zilwei tä pee runam peeraduschi, fa newar nerunat. Un reis nu Alspasija kluße, tad gadas ziti, kas to robu peepilda.

Sahk zirkulet daschadas, warbuht ar noluhtu islaistas, baumas, ka Alspasija no frenkeem faslimusi ar nerwu kaiti; fa wina sawas „Df. W.“ nodrukatas wehstules dehl sagahjusti „ragos“ ar Raini; fa „Df. W.“ nodrukata wehstule neefot winas rafstita u. t. t., u. t. t.

Wehl stipri runaja, ka ari Rainis esot haniknots par „J. L.“ rihzibu Alspasijas leetā un aisleedits tam drukat sawus rafstus. Us to tee wihi, kureem ustizeta noteischana par mašam, mehgijnajuschi istaisit pret Raini schahdu obstruziju: usdots wiſeem ustizameem pawalstneekem, lai tee wihius Raina rafstus, kahdi teem buhtu, salaha un starp ziteem rafsteem eewheetotus atfewisshkus dzejolus isgreesch un wihius suhta Rainim atpakał, par sihmi, ka wini no Raina negrib neka wairs finat. Bet pawalstneekos ta disziplina bijusi tahda faschlukusi un zirkulars palizis neispildits. Tad atkal agitejuschi un spredujuschi, ka wajagot tos strahdneekus, kuri bij „Df. W.“ eewheetojuschi sawu atsaufsmi Alspasijas leetā, isproklamet par melnsimtniekeem, bet peetriuhzis us to duhschas, jo baidijuschees, ka tee, kuri minetos strahdneekus personigi pasihst, tam netizes un ta isnahks tikai atkal nesmuka isgahschanaas.

Ka par Alspasiju islaistas baumas bij tik baumas, to mehs jau sinam un tur wairs naw lam tizet, bet fa tahlakas baumas buhtu tikai baumas, — tam nu gan es, pagaidam, negribu tizet.

Bet lai tur nu ka, tomehr tas wiſs leezina, zif leela bij wiſu intreſe par schis leetas tahdu jeb tahdu isnahkumu, un no zif leela swara bij sinamam aprindam, lai wiſs tas trazis nobeitgos ar winu uswaru. Bet ka mehs to tahlak redsesim, tam nebij „lemts“ ta buht. — Laifranktu isnahkschana tika nepazeetigi gaidita, awises kertas ar leelu steigu un katrs jutias wihlees un suda interese awisi tahlak lasit, ja atrada, fa tur naw neka no Alspasijas eefschā. (Es te nerunaju tikai par teem, kuri interesejas un kureem atleek laika par wiſu, kas noteek awischneezibā, interefetees, bet galwenā fahrtā par to, kas notifa tai laikā starp strahdneekem.) Bet Alspasija kluſeja. Un kluſeja ari „J. L.“, no kura ari weena dala leelas leetas gaidija. Ka „J. L.“ taifni tai laikā tik ilgi bij zeet, mehdī issfaidrot ar redaktora mainu un administratiweem ſodeem, kas bes schaubam bij wina apstahschanaas eemeslī, bet waj winam ta eemesla dehl bij tik ilgi jabuht zeet, par to war ta drusku ari schaubitees. Un es nebuhschu daudī maldijees, ja teiſchhu, fa wiſch gaidija un newareja ſagaidit, tad, beidsot, us-aizinata strahdneeku ſchikra ſahks ſcho „punktū“ eewehrot un us-fahks sawu kara gahjeenu pret Alspasiju, lai tad sawā nahkoſchā numurā, tapat fa par Wahzijas reichstagā wehleschanam, waretu trefneem burteem pasinot: „Leela uswara!“ Bet maſč, par ſpihti wiſam nahkoſchhu geniju puhlem, kluſeja. Un ilgaſ gaidit wairs newareja, jo nahza wirſu jauns aboneschanas gads, tuwojās

wehleschanaš u. t. t. un no teem „muschikeem“ jau tå kå tå neka
lahga nesagaidisi! Tad ari usfahldams ar 39. num. sawu atjaonotu
gaitu, winčh bij speests išdarit pee fewis schahdu aſketiſku eſfekuziju:

,Zeen. redakzija!

Laipni luhdsu usnemt manu atbildi us Juhſu laikraſtā
Nr. 35 eeweetoto „balsi is publikas“.

Welti nogaidijuse, ka tee laikraſti, kuri usachmuſchi
reſp. ſanfzionejuſchi kahdu anonimu, pret mani wehrſtu „stu-
dentu markſtu“ usbrumumu, neapjautadamees ari pee maniš, kå
ſawas ofizielas lihdsſtrahdneezes, par leetas ſastahwu, buhtu
wišmas wehlaſ eeflatiujſchi ſawu nefulturelo bestaktibu, es
beidsot redſu, ka man nelas neatleek, kå norahbit paſchai
us ſcha usbruſuma rakſtu:

1) Studenti-markſisti wiſpirms itin flaji atſihſtas, ka
tee negrib publiku eepaſihſtinat ar leetu paſchu, dehl kuras
nahzis mans paſkaidrojums „Dſ. Wehſteſi“. 2) Tee ſchà
weena eemeſla dehl mani nostahda kå ſemi grimuſchu perſonu.
3) Tee paſchi mani atſihſt par demokrati un tomehr ſpreesch
par mani no f.-d. ſtahwofla. 4) Tee brihdina ſtrahdneeku
ſchlikru, gribedami, lai pehdejä bes leetas tuwakas pahrſina-
ſhanaš, tikai aif atlak paſlaufiſbas studentu fungem, eenemu
pret mani naidigu ſtahwofli.

Ja ſchahda usbruſuma rakſtuſ pats par fewi ween jau
kautzif ſpreedumu ſpehjigeem laſitajeem nedurås azis, tad
man negribot jajauta: waj pee markſisteem walda tahda
kahrtiba, ka tee bes eepaſihſchanaš ar apſuhdſetlaſ perſonas
leetu, nem un us weetas ſpreesch teefu? Waj teefcham
Markſs pats, kura wahrdå wini rihkojas, tå buhtu darijiss?
Jeb waj usbruzeji, kuri dehwejas par studenteem-markſisteem,
naw tikai studenti, kuri pehz kura beigſchanaš ifwehrſchaaſ
par karjerifeem kadteteem?

Pehz ſcho studentu konſtatejuma tad nu es lai buhtu
uſreis ſemi noſlihdejuſe. Zaur fo? Waj mana mahlſla ta-
puſe zitada nelä lihds ſchim bijuſe? Waj es tagad eſmu fo
farafſtijuſe, kur parahditos mana pagrimſchana? Tatſchu
ari ne! Jeb waj studenti atlal tura gatawu ſpreedumu par
fo, käs wehl naw nemas drukå ifnahzis, protams, ſolidarifti
ar ifpalihdiſigem laikraſtieem? Ja studenti un ſinamee laik-
raſti nem par usbruſuma eemeſlu manu lihdsdarbibu „Dſ
Wehſti.“, tad wineem ſawas protestiſ bijaiffaſka daudſ agrak,
jo es tur jau ſtrahdaju kopsch 2 gadeem.

Wehl ſawadak iſſlauhaſ, ka markſisti mani, kuru tee
paſchi atſihſt par demokrati, teefä no f.-d. redſes ſtahwofla.
Man us to jaatbild, ka es neween eſmu bijuſe un ari wehl

tagad eßmu tikai demokrate, bet reisē ari eeskatu, ka mahkflai japaželas pahri par jebkuras partijas robescham un jabuht neatfarigai no neweena laitkraſta.

Ja studenti mani dehl mana paſkaidrojuma, kas parahdijas „D. Wehſtn.“ kahdā mahkflas jautajumā, dara atbilstigu par wiſu ſcha laitkraſta wirſeenu, tad jau man jaatbild netifween par politiſu, bet ari par tirkus ſinam, ahrſtneezibū, dahrſkopibū u. t. t. Te, blaſkus minot, „Jaun. Laikam“ joſu faktā iſnahktu par mani waſrak iſdewuſchees joſi, neka lihdschnejee.*)

Ja studenti lihds ar laitkraſteem mani weena paſkaidrojuma dehl wed jaſkarā ar wiſu „D. W.“, tad man ari wini ir jaſtahda lihdsās ar Akurateri un Skalbi, kuru ſihwee uſbrukumi markſiſteem tafſchu wehl nebuhs aifmirſti.

Beidſot ari es, tāpat ka studenti, greeſhos pee strahdneku ſchlikas, prafidama newiſ aklu paſlaufibū, bet brihwu ſpreedumu, un zeru, ka ta wiſmas nenoteſas mani, neepeaſiuees ar mana pahrkahpuma ſodolu, kurch ir ſekofchē:

„D. Wehſtn.“ parahdijas no rafſtneeka Wainowſka rafſts, kura dendenze bij ta, ka mahkflai newajag paſemotees un eet pee burschju durwin ubagot, bet ka mahkfleneekeem wajag paſcheem ſawſtarpigi organiſetees. Kā peemehru no palihdsibas mekletajeem W. bij minejis Akurateri, Skalbi un Jaunſudrabinu. Schahdam W. rafſlam es tikai wareju karſti peekriſt, jo es pate nekahdos apſtahklos neefmu palihdsibu mellejuſe pee bagato ſchlikas. Pret ſchahdu W. rafſtu drihs „D. Lapā“ parahdijas protesti, parafſtits no mineteem trim rafſtneekeem, kurā tee „D. W.-ſcha“ paſchapsiniga uſſata dehl nolamaja par bulwara lapu, faut gan tee paſchi bulwara lapā lihds tam bij lihdsſtrahdajuschi. Schahda iſtureſhanās man iſliſas netifween no zilweziſſas puſes ſema, bet reisē es ari eeskatiju par ſawu peenahkumu, eenemt ſtahwoſli mahkflas ekonomiſkajā jautajumā un tadehl, noſtahdamās uſ

*.) „D. Laika“ 38. num. literariſkā peelikumā bij eeweetots fahds pilnigi muſkiſs „joſs“, kuru pahrdrukajam ſche tikai tamdehl, lai rahditu, ar fahdu garigu bagaſchu min. fungi uſſahka zihnu pret Aſpasiju:

A ſp a ſi j a i.

Nahkotnes blaſhma apdiſha,
Iſkeneas ilgas pahrnehma,
Jankawu pereklī nowilka mani.
Lai ſtan nu Wehſtneſcha ſwanī:

„Tagad mani
„Wehtraſ ſwani,
„Pahrwareti ſeeſmu gari,
„Iſkaroti fahwu fari.

W. Kn.

Wainowška puši, rafstiju „Wehſtn.“ redaktoram priwatu wehſtuli, kurā iſteizu ſawu ſachutumu par triju rafſtneku nola-majumu, un fā poſitiwu preſhwaru dodama, teizu, lai aif-rahda, fa paſneegſchu wiñā dſejoluſ no ſawa nahkoſchā krahjuma. „Dſ. W.“ redaktors manu wehſtuli bij druſku pahr-pratis un to wiſu nodrukaſiſ protesta weidā. Tomehr taſ pee leetas neſo negroſa, jo pee prinzipielu jautajumu iſ-ſchirkſhanas eſ kautkurā zitā laikrakſtā iſſazitoſ tāpat un wiſur ſtahtoſ preti, kur pehz mana eeſtata noteek netaiſniba.

Pehz ſchis atſihſchanas lai ſpreesč par mani tee, kureem ſtudenti ſawu ſpreedumu jau ir preeſchā diſtejuſchi. Man teefham jaatſihſtas, fa, kaut gan neeſmu optimiſte, tad tomehr eſ wehl neſpehju tizet, fa mana perſona, kaſ ar ſaweem uſſkateem nekad un nefur naw aif ſchoga ſle-puſes, un wiſa mana gadeem ilgā darbiba buhſu tif ma-weihtiga, fa fahdu anonimu ſtudentu mahjeens to waretu uſ weetas ſagahſt.

Alſpasija“.

Pee ſchil Alſpasijas paſkaidrojuma „Dſ. L.“ redakcija taisa ſkoſchu peesihmi:

„Nodrukadami ſcho Alſpasijas paſkaidrojumu, kurſch no mums „neatkarigu apſtahku“ dehl newareja agrak at-ſlahtibā parahditees, mehs ſchinī reiſē aprobeschoſimees tikai ar daſchām peesihmem. To daram jo wairak wehl tadehl, fa ari mehs „prafam newiſ aktu paſlaufiſu, bet brihwu ſpreedumu un fā Alſpasija, ta ari mehs ſcho ipreedumu gai-dam no ſtrahdneku ſchikras. Kaut gan mums ſchahds ſpree-dums jau eenahzis, gan koletiwi, gan no atſewiſchkeem ſtrahdnekeem, tomehr zeram, fa pehz ſchi paſkaidrojuma tani daudſ kaſ war tift groſſts. Jau weenfahrt, neweens no lihdſſchinejeem ſpreeduma eefuhtitajeem naw paredſejis, fa Alſpasija „neween ir bijuſi demofrate, bet ari tagad ir tikai demofrate“*) un otrkahrt, „fa mahk-flai ja paſzelas pahri par jebkuras partijas robeſcham un jabuht neatkarigai no neweena laikrakſt“. Tahlaſ, gandrihs itin wiſi ſpreedumu eefuhtitaji bij paredſe-juschi, fa Alſpasijas rafſtitā wehſtule „Dſ. Wehſtn.“ ir eefuh-tita ne fā protesta, bet gan fā priwata wehſtule un fā ſcho „metamorfoſu“ ir iſdarijuſchi paſchi „Dſ. W.“ redaktori, bet neweens no eefuhtitajeem nebij paredſejis, fa ſchahda meta-morfoſa ir tikai „maſſ pahrpratumſ“ un fā „taſ pee leetas neſo negroſa.“

Egewehrojot ſchos, pehz muhſu domam, ſwarigoſ ne-paredſetos atſlahjumus, mehs lihdſſchinejos ſtrahdneku ſpree-

*) Paſtrihpojumi wiſi „Dſ. L.“ redakz.

dumus publizēt pagaidam atturešimees. Tomehr no fawas puses schoreis tikai pahrs sihkas peesihmites, kurās ari mehs fewi turam par kompetenteem lihdsi runāt un kurās starp daschadeem spreedejeem newaretu rastees nekahdi pahrpratumi, ja ween teem ir, kā faka, wesels prahs.

Gribam te aishrahdit us to Alspasijas fawado pasfaid-rojumu, kā par winu, kā par demofrati, nedrihks „teefu spreest“ no sozialdemokratiskā redses stahwokla. Negribedami grehkot pret logiskās abezes pirmajeem burteem, mums ja aishrahda, kā fawa laikrafska slejās mehs fagaidam strahdneku spreedumus tikai no schl f.-d. redses stahwokla. Pee tam wehl esam loti „eedomigi“, un proti: pehz muhsu domam tikai no f.-d. redses stahwokla iswests spreedums war buht ween i gī pareiss. Saprotams, tas nebuht neisslehdī to, kā war rastees strahdneeki, kuri issfakas ari no zita redses stahwokla. Pat melnajai „Rigas Alwisei“ ir tahdi strahdneeki peekriteji, kuri wajadsibas gadijumos „representē strahdneku schiru“.

Tā tad wahrds strahdneku schirai, kura pehz Peterburgas latv. studentu-markfisiū wahrdeem, „ar Alspasiju lihds schim arweenu ir faistījusi pateesi demokratiskās ilgas un zenteenus“.

Te nu mehs beidsot dabujam eepasihtees ar Alspasijas pasfhas domam par scho leetu. Neschehligu, bet sen nopolnitu spreedumu wina nodod par teem, tagad tik stipri modē eso-scheem frahschu waroneem, kuri pepsprausch few markfisma fokardi, lai erguhtu few teesibū no kaut kahda redses stahwokla, kahdu paschi few newar atraſt, par wiham parahdibam lihdsi spreeſt. Negaidits, un tā tad pahrsteidsoschīs, preefsch „J. L.“ ir Alspasijas pasino-nojums, kā wina „neween ir bijusi demofrāte un ari tagad ir tikai demokrāte“ un „kā mahfslai japazelas pahri par jebfurās partijas robescham un jabuht neatkarīgai no neweena laikrafska.“ Wini, kā partijas zilwei, tatschu newareja sinat, kā wehl kaut kās war buht ari ahrys partijas, ne nu wehl pahri partijai; tāpat kā freewu semneeks newar sinat, kā tur, kā wina sahdscha beidsas, wehl war buht kautkas un pat leelaks, kā wina sahdscha. Wini tatschu newareja sinat to, ko wiſi kaut zif spreeschanas spēhjigi zilwei sinaja jau ſen, kā Alspasijas mahfsla naw ta, ko ſem mahfslas saprot f.-d., kā winas, tāpat kā katra leelaka mahfslineeka mahfsla, pajelas pahri netikai pastahwoschām schiram un partijam, bet pat tam laifmetam, kura wina radita. Warbuht partijam drīhsumā buhs fatrai fawa ihpačha matematika, ķimija, astronominja, botanika u. t. t., u. t. t. Ir jau bijuschi pat mehginajumi sinatniskus jautajumus pahrstrahdat „progresīvā garā“, tikai neweens kaut zif nopeetnaks laſitajās tahdu „sinatni“ nopeetni nenem.

Bet mans noluhks now te istirhat paschu jehdseenu par mahfslu, kas gan buhtu wajadsgs, jo par scho jehdseenu ne tikai strahdneefos, bet ari leelâ dalâ paschos mahfslineekos walda loti greisi eesfati; mans noluhks, kâ to jau sahkumâ aisrahdiyu, ir dot eespehju orientetees Alspasijas leetâ wiseem teem, kureem now bijis eespehjams sekot wiseem sche mineteem laikrafsteem.

Zif „swariga un neparedsata“ bij preefsch „J. L.“ Alspasijas atbilde „studenteem un markfisteem“, war spreest no ta, kâ tas „pagaibam atturas“ publizet winam pret Alspasiju eesfuhtitos strahdneelu spreedumus un „aprobeschojas schoreis ar pahrs sihksam peesihmitem, kurâs ari winsch fewi tura par kompetentu lihdsi runat“. Schinis sihksas peesihmites winsch tad ari aisrahda, kâ fawa laikrafsta flejâs winsch sagaidot strahdneelu spreedumus Alspasijas leetâ tikai no f.-d. redses stahwokla un pehz wina domam „tikai no f.-d.“ redses stahwokla ifwests spreedums war buht „weenigi pareiss“. Tâ tad ar to jau eepreelfsch par nepareiseem ir nosaulti wisi tee no strahdneefem isejofchi spreedumi, kuri now „ifwesti no f.-d. redses stahwokla“ un tâ kâ no f.-d. redses stahwokla skatas loti neeziga dala no strahdneelu schkiras, tad par pareisu teek nosaults masas faujinas strahdneelu spreedums, kusch pee tam teek panahkts ar disziplinas palihdsibu, un par nepareisu strahdneelu wairakuma, strahdneelu schkiras spreedums. Teefcham nepahrsppehjama eedo-miba! Un ja tikai strahdneelu schkira nebuhtu tik weenaldsiga pret schahdam leetam, tad winas spreedums, pehz „J. L.“ „logif-las abezes pirmajeem burteem“, bes schaubam buhtu nepareiss. Sawas „sihksas peesihmites“ beigâs „J. L.“ gan itâ dod wahrdi strahdneelu schkrai, bet kas ar to teek domats, to jau mehs redses jâm un wehl redsesim.

„J. D. L.“ pahrdrukadama sawâ 300. num. wahrdi pa wahrdam augschâ peewesta Alspasijas raksta pahrejo dalu un „J. L.“ redaksijas peesihmi pee ta, islaisch schi raksta to dalu, kurâ Alspasija nosauz par nefulturelu bestaktibu „J. L.“, „J. D. L.“ un „Dishwes“ rihzibu, kuri pahrdrukajuschi anonimu, pret winnu wehrstu „studentus-markfistu“ usbrukumu, neapjautadamees pee winas, kâ fawas ofizialas lihdsstrahdnezes, par leetas fastahwu. Kapehz taifni schai Alspasijas raksta dalai „J. D. L.“ redaktoru fungi pagahja garam, ir weegli saprotams. Nedrihks tatshu „J. D. L.“ lasitaji dabut sinat schahdu winas rihzibas raksturojumu! Smalika lasitaju ap stuhra wechana! Bet ar to wehl nebeidsas „J. D. L.“ nepahrsppehjama teeksme, padarit baltu par melnu. Kad „D. W.“ sawâ 301. numurâ aisrahdiya us schahdu „J. D. L.“ „fulturelu taktibu“, ta to mehr nefautrejâs fawâ nahloeschâ numurâ nosault scho rokam tau-stamu pateesibu par rupju nepateesibu, islozidamâs itâ schee Alspasijas raksta eewada wahrdi buhtu sihmejusches tikai us „J. L.“ kas, kâ to katrs war redset, ir teefcham rupja nepateesiba, jeb, ih-

ſaki ſanemot, — meli Taifni ſchi, Alfpafijas raffia, dala ſihmejās uſ wiſeem teem laikrakſteem, kuri bij pahrdrukajuschi „markſiſtu“ uſbrukumu winai, bet pahrejā, kuru ari „J. D. L.“ pahrdrukaja, dala gan bij tilai pret „J. L.“ Par ſchahdu ſewiſ masgaſchanu un wainas uſwelschanu „Jaunajam Laifam“ wina zitā gadijumā buhtu dabujufe no pehdejā daudſ treknus wahrdus dſirdet, bet tagad winām abām bij kopigſ eenaidneekſ — Alfpafija un tam-dehl „J. L.“ ſho ſawas kolegeenes lahtſcha pakalpojumu uſnehma ar fluſefchanu.

Bet ar to wehl leeta nebeidſās: Alfpafija bij nekaunigi iſai-zinata un wina newareja fluſet pirms nebijo paſchos pamatoſ iſ-nižinajufe ſawu kengataju eebildumuſ un peenaglojuſe pee kauna ſtaba winu rižibū. To wina ari pabeidſa ſawā, „J. D. Lapas“ tekoſcha gada 3. numurā eeweetotā, rafſtā, kurch wahrdu pa wahrdam fekoſchſ:

,Atbilde „Deenas Lapas“ redakcijai.

Lafot Juhsu Nr. 291. eeheetoto rafſtu „D. Wehſtu.“ fā Alfpafijas aiffstahwiſ“ es redſu, fa eſmu tapuſi pret ſawu gribu par laikrakſtu ſtrihdus preeſchmetu ar wiſpahribas noſihami. Schahda preſes uſtrauktiba mani pilda ar ruhg-tumu atſkatotees ne wiſai ilgi atpaſkal, zit preſe iſturejās meerigi un mehmi, kad ari kahda atklahtibaſ un wiſpahribas leeta ſaiftijās ap manu perſonu. Tas bija tad, kad kahdam kapitaliſtam bankas direktoram, tagad nelaikim P. Biſenee-fam par godinajumu tika nodibinatā literatūras fonds, un ſchim fondam par iſſpreedejeem eezelta komiſija no repreſan-tatiweem wihirom muži ſabeedribā, kuri ſho fondu pee-ſpreeda man un kad fā kronis wiſai ſchai goda leeta iſnahza taſ, fa — veefpreetais fonds man nemas netika dots. To-reiſ wiſi laikrakſti ar „D. Lapu“, kurai ſha leeta ſtahweja wiſ-tuval, nemas neredſeja, fa ta naw perſoniſla leeta ween, bet wiſpahriga, fa tas ir atklahtis ſtandals, kahds zitām tautam nebuhtu eephejams, un fa latweeſchu cultura ar to pate ſew bija eezirtuſi pliki. Kad ari tas, fo es ſchai leeta raf-ſtiju, palika gluſchi neeeweherots. Kapitaliſmam bija ehrti, kad tas wareja reklamu iſtaſiſt bes naudas; wiſch pats ne-bija baidijees liſt nowahrtā atklahti paſihiſtamu perſonu, — preſe taſchu atradās wina kālpibā.

Tagad turpretim laikrakſti uſtrauzas par nedaudſam rindinam, kuraſ parahdijuschiſas ar manu paraſtu kahdā laik-rakſtā. „D. Lapa“, kura toreiſ nefajuta, fa wiſai bija peenah-kums par mani uſtahees, tagad ſawā rafſtā iſſkaidro, fa wiſai ir peenahkums pret mani eenemt ſiahwofli un fa tai anonimo, ſchaubamo ſtudentu-markſiſtu uſbrukums wiſadā ſinā tuhlin jaunem, bes fa ta pirms ari man atklahti waj

priwati buhtu prasijusi, kā mans protestis „D. Wehstnesi“ ir domats — ja jau wina pate to newareja saprasti. Un schahdu sawu rihzibu wina dehwē par spreeschanas brihwibū un domu neleegschānu! Studentu usbrukumam paſcham par fewi nebuhtu bijuschas nekahdas nosīhmes, ja laikraſti to nebuhtu ſankzionejuſchi, tam peſſledeameſ bes kaut kahdas peſīhmes. Wiſi tā dehwetee brihwēe, progreſiwee freifee laikraſti iſdarija darbu — un wini to iſdarija weenbalsigi un uſ weetas — kā wini paraſtija tahdu ſpreedumu, kahdu tik mehdī parakſtit pehz garakas iſmekleſchanas, un kür apuhdſetā persona ari lihdiſti runā un ſchis ſpreedumis iſſlauſijās, kā apwainotā persona ir ſemi grimuſi un tadehl nododama atſlahtibas nizinaschanai. Mans pretraſtis ſtudenteem, kuru es iſſuhtiju 7. dez. (21.) „Jaunam Laikam“, wehl lihdi ſchim naw parahdijees wina ſlejās.

Ko nu lihdi, kād D. Lapa tagad ſaka, kā wina wehl nepeekihiot peterburdſeeſchu (ari wina ſchaubaſ teilt „markiſtu“) „tik noſodoſcham ſpreedumam“, kād wina jau tam eepreefſch ir peekritiſi, ſcho „tik noſodoſchho ſpreedumu“ ſolidarifki bes peſīhmes uſnemdamā. Ko lihdi iſliſchanas, kād wina tagad it kā no malas ſaklauiji ſaka, kā ſtrahdneeku beedribās, komiſijās un pulzinos teekot westa fuhdifchanas agitazijs pret mani, kād wina pati uſ ſcho fuhdifchanau ir pamudinajuſi? Ko lihdi ari tagad wairſ mana balsſ waj iſſkaidrojums pret weſelu, kahjās ſazeltu baru no brihwajeem, progreſiwaſejem laikraſtieem!

Un kahds nu ir mans noſeegumis, dehl kura mani wiſi kopā grib lintſhot?

Mans noſeegumis ir taſ, kā es kahdā jautajumā, kās atteežās uſ mahkſlaſ ekonomiſko puſi, eenehmu atſlahtu ſtahwofli pret teem, kuri mahkſlu gribеja profanet zaur palihdsibas melfeſchanu pee bagatneeku durwim. Waj nu naw pats par fewi ſaprotaſis, kā es ſawas domas peewenoju tam uſſkatam, kursch kahdā ſchurnalā — taſ bija D. Wehſtneſis — tiffa iſteiſts? Un kā es to dariju protesta weidā, notifa tadehl, kā ſcha uſſkata pretineeki ari to tahdā paſchā weidā bija darijuſchi. Gan teefā, kā mana wehſtule min. awiſes redakzijai bija priwata rafſtura un nebija taiſni kā protestis ſtiliſeta, bet pats aifrahdiſumis wiňā bija nodomats atſlahtibai kā pretwarſ triju rafſtneeku demonſtrazijsai. Es no ſawas puſes uſtrauzoſ par demonstrantu moralisko ſemumu, kuri kahdu laikraſti war noſamat par bulwara lapu, kād tec gluſchi meerigi wiňā lihdi tam bija warejuſchi rafſtit, famehr tee nebij perzonigi aifkerti. D. L. runā par Skalbes paſchzeenibu, kās tam nelaujot D. Wehſtn. rafſtit pehdejā wirſeena dehl, un taſchu wehl neſen atpaſkal D. Lapa bija laſams,

ka Skalbe teatra komisijā, kad tika wehlets dramaturgs, bijis isteizees, ka winsch warot ispatiķi latram wirseenam. Tā tad par „D. W.“ wirseenu wini nebuht neustrauzās agrāk, kā tikai sinamā gadijumā, kad tika ištīrsats jautajums par mahklu, kur winu wahrdi bija mineti kā peemehrs. Kadehl D. Lapa šķos fungus ar tik lokanu pahrleežibū un tik da-schadeem wirseeneem laida pa sawām durwim eekshā? Ja wina tos tik weegli wareja atswabinat no D. W. nepatihs-kamā wirseena, kadehl tad ta mani pee ta seeni klaht? Meh-rojot ar tahdu pašchu mehrauklu man tad D. Lapa, mīstīskee markfīsti un wiši, pehdejeem pakalpīgē laikraksti jaufflata ari par solidarīskeem ar Akurateru un Skalbi, no kureem garači raksti parahdījuschees periodīskā schurnalā „Seemelu naftis“ un „Mahjas Weesi“, pilni ar wišmelnakeem usbrukumeem markfīsteem. Sawadi usfflati ar gobijibū tuwotees Skal-bem, kad tas nolamajis markfīstus un nostahdit mani par semi grimuschu, kur es markfīsteem nefad neesmu usbrukusi!

Altgreeschotees nu pee D. L. galwenā prasījuma, lai es dotu kahduš definitiws paskaidrojumus, man šķeet, ka wiškaidrakais paskaidrojums ir tatschu mana darbiba pati, lai ta leezina, zif semu es ešmu grimusi un waj ar manu personu ir wedami ūkarā tahdi nošaukumi, kā provokāzija un denunziažija.

Lai tomehr preefsch nahkotnes principieli usswehrtu ūhnu ūtahwolli, man jašaka, ka es neatbildu par neweena laikraksta wirseenu, kurā man atgadas kahdreib kahdas rindinas rakstīt, jo tad man buhtu janogremdejas wišos ūhkumos un deenas jautajumos, ja pat šho laikrakstu wehsturē, un tas man aishnemu tildauds laika, ka es tad ar rakstīne-zibū newaru nodarbotees.

Mans darba lauks turpretim ir literatura, ne publi-zistika. Starpiba starp abām ir ta, ka weenai ir trošchnainais ikdeenas tonis un otra turpretim runā to ūku walodu, kuru dīrīd tikai nahkotne. Mahklineekam ir jašaprot pehdejā, winam ari ir jareds, kur walda nowezojušchās formas un dogmatiskās fastingums pat sem progresā etiketes, kura atlīkusees wehl no 90. gadeem. Lai ūkai gadijumā tudal pēwesitu kahdu pee-mehru no dogmu un dresuras sistēmas, aishraudu, ka D. Lapa ūkā raksiā ustrauzās, kad teek prasīts, lai no-ſlehpumainee markfīsti atmaisko ūkas sejas un leek ūaprast, ka tas buhtu loti bihstami. Bet strahdneekem, kureem jaiss-pilda ūlepeno ūngu pawehles tatschu ir jarihības attlahti — waj te mas nefriht ūvara, ka ari preefsch teem leeta buhtu bihstama? Jeb waj strahdneeku ahda ir dauds lehtaka? Ja pateefšam ūkis aklais un padewibas un

drefuras gars, kürsch paklausa kautfuru anno
nimu fungu mahjeenam ir pahre hmis plas
schakas masas, tad lai tas nahk ar sawam slepenam agi-
tazijam, ar saweem beedribu un pulzinu lehmumeem un re-
soluzijam, lai nahk wiisi us mani weenu, tagadni man war
nemt, waj wiismas faruhgtinat, zelu us nahkotni man
newar aissprostot un — tas eet pahri wifam
dogmam.”*)

de quean.

Aspasija.

Leekas, pehz schi Aspasijas raksta „J. D. L.“ fungem, ja
ween teem buhtu kaut zik paschkritikas un logiskas domashanas
spehjas, wajadsetu atsihtees, sak, wiis muhsu kara gahjeens pret
Aspasiju biji tikai nepahrlifta aistrauchandas un ka fatrs nepahr-
lifts solis beidsas ar atkaphschanos, ta ari mehs esam speesti lee-
tot scho atpakaalrahpuliga wehsha panehmeenu. Bet ne ta doma
„J. D. L.“ fungi. Wineem wehl esot ko teift, wini wehl gribot
runat un kaut gan mehs labi sinam, ka neka leetischka wini mums
newarees pateift, tomehr, joku pehz, dosim wehl wineem wahrdi :

„Re d. p e e s i h m e. Aspasija grib „J. Deenas
Lapai“ uskraut par „grehku“ to, ka ta naw usstahju sees par
winu ta fajzamā Bijsneeka fonda leetā. Us to mums jaiss-
skaidro, ka „J. D. Lapai“ bija toreis un wehl tagad ir glu-
schi skaidri sinams, ka minetais fonds nemas naw wehl tizis
realisets, ka Aspasijai nekas naw faktissi pesspreests. Un
ka minetais fonds lihds schim naw pesspreests ne Aspasijai,
ne kahdam zitam, fahda waina gan pee ta „J. D. Lapai“?

Kas atteezas us paschu tagad pahrrunajamu leetu, tad
mums jaatkahrto tas, ko jau esam teikuichi: leeta te negros-
sas ap sinameem trijeem rafstneefem, bet ap to, ka democ-
ratija sen fajuta to ka pliki, ka Aspasija pehdejā laikā strah-
daja lihds tikai „Osim. Wehstnesi“, pehz tam, kad tas no-
stahjās pilnigi blakus „Rigas Alwsei“. Mums par to jau
agraf peenahza wairaki apmehram tahdi pat, ka studentu-
markistu rafsti. Ta ka „prefswars triju rafstneku demon-
strazijai“ un Peterburgas studentu-markistu protestis bija ti-
kai pehdejais pileens — un mehram gahja pahri. Waj da-
schadām demokratijas aprindam bija teesibas uskrautes par
Aspasijas lihdsstrahdaschanu „J. Wehstnesi“, ta mehs te
neistirfasim. Bet „J. D. Lapai“ newareja un newar leegt
telpas atlahtibas eestatu isteikkchanai. Un tamdehl drihsumā
nodrukāsim mums jau pessuhtiito Peterburgas studentu-mark-
istu jaunu wehstuli ka atbildi us „Jaunā Laikā“ nodrukato
Aspasijas pastkaidrojumu.“

*) Pastrihp. mani. Kopotajs.

„J. D. L.“ red. peesihme galu galā nemas tik maswehrtiga naw, fā to eepreefsch domajām. Pirmfahrt, tani wina wehl reis apleezina fawu faktu sagrosifchanas fahri, jo Alspasija fawā rafstā nemas neusfraujs „J. D. L.“ par „grehfu“ to, fa ta naw usstahju- sees par winu tā fauzamā Bisneeka sonda leetā, bet tikai to, fa torefis „J. D. L.“ bij „meeriga un mehma“, turprei tagad, kad ja-peedalaš pee winas nokengashanas, „J. D. L.“ wahrdū netruhfst. Otrfahrt, wina atsīhtas, fa winas usbrukuma zehlons Alspasijai ir maises naids: buhtu Alspasija rafstijuſe „J. D. L.“, zaur fo buhtu pažlees pehdejās abonentu ūtaits, — tahda usbrukuma nebuhtu bijis. Bet ta rafsta tikai „D. W.“ un fā to lai pažeeſch! Un treschfahrt, wina wehl reis aſſbildinas ar to, fa newarejuje leegt telpas atflahtibas eefstā iſteiſchchanai, kaut gan, fā mehs to ſinam, „studenti=markſiſtu“ usbrukums Alspasijai nebij atflahtibas eeflati, bet kahdas eedomigas, aif ſhoga aifſlehpufchās ūlikeſ iſwirums un telpas winai nemas netika prasitas, bet wina pate iſnehma to no „J. L.“ un eeveetoja fawās flejās. Bet newaram mehs tatschu prasit no tahda „solida“ laikrafsta, lai winsch tā us reis pamēstu kaujas lauku un wiſeem redſot mestos behgt, fā to darija Kropatkins pee Mukdenas. Schi atkāhpſchanās tatschu jaais-maflo, jaapſlehpj. Tā dara wiſi ihsti kara wadoni un „J. D. L.“ tatschu neees zitadi darit.

Pehz peeweſteem abeem Alspasijas rafsteem tihri waretu ſcho apzerejumu beigt, jo turpmākee laikrafstu ſtrihdi neka jauna un leetifchka ſchaī leetā wairš neenees, bet tad Peterburgas latw. „studenti=markſiſtu“ man waretu pahrmest iſwairiſchanos no winu „argumentazijās“, kura tai paſchā laikā parahdijās „J. Laikā“, un tamdehl lauſim, lai, ſak, zilwei parunajas ar’, tāpat jau kautzif weeglaf ap ſirdi paliks. Iſmantodami „J. L.“ „wahrda brihwibas zeenishanu“, tee ſcha laikrafsta ſcha gada 1. numura weef-mihligajās flejās treez walā ſchahdu runu, kurai lihdsigu, garuma un ūkluma ſinā, buhš deesgan pagruhti atrast:

„Paskaidrojums Alspasijas leetā.

Laipni luhsam nodrukat ſekoschu paskaidrojumu:

Polemika, kura iſzehlaš Alspasijas leetā, gaifchi norahda us muhſu konſtatejuma ſabeedrisko nepeezeſchamibu un noſihmi. Schi pati polemika leezina, fa ir prinzipieli pretejas ſabeedriskoſ Morales, prinzipieli preteji paſaules uſſkati, kuru ūtarpā naw domajama ſaprachanas un weenofchanas. Schais uſſkati un Morales daſchadi iſturejās pret muhſu konſtatejumu latweſchu kreisās awiſes no weenās puſes un „D. W.“ no otrās puſes. Kreisās awiſes ſaprata, fa muhſu konſtatejums wehrſts pret ſinamu ſabeedrisko demonstrazijs. Zi-tadi to newareja ſaprast. Bet „D. W.“ atrada muhſu

konstatejumā „spreešanas brihwibas“ noleegšanu un ween-fahršču „dubleem mehtashanoš“. Lai zīk ūmēkligi ari neis-litōs šchahdi apgalwojumi, tee tomehr loti dabiski un sapro-tami plaschi „pasihstamās“ lapas mutē.

Rupjalā fahrtā sagrosit pateesibu, iſteikt wiſu ſawu „gu-dribu“ wahrdos — „mulfigs“ un „dubli“, — tas jau ir paraſts pee tamlihdſiga tipa awiſem.

Ja leeta negroſitos ap leelas ūbeedrīſkas wehrtibas parahdibū, mehs waretu paſmeetees un ar ihgnumu wiſam tam paeet garam. Tagad muhſu peenahfums dot atteezigu atbildi. Sewiſchki tas no ūwara darit tagad, pehz Alſpaſijas paſlaidrojuma „J. D. L.“ 39. numurā. Wiſpirms, waj mums bij eemeſlis uſſkatit Alſpaſijas wehſtuli kā demonstra-ziyu „D. W.“ wirſeenam un moralei par labu? Atbildi uſ ſcho jautajumu mehs dabujam, apſſkatot Alſpaſijas wehſtules ūturu ūkarā ar wiſeem ziteem apſtahlkleem.

Ja notika demonstratiwa atteiſchanās no lihdsdarbibas „D. W.“, pehdejā bulwara lapas tona dehl (bet ne wiſ til Wainowſka rakſta dehl, kā to nepareiſi domā „D. W.“ un ari Alſpaſija), tad Alſpaſijas wehſtuli, kurā taifni teikts: „...Uſ to Juhs wareet pretiſſkaidrot . . .“ — newareja zitadaki ūprast, kā pretdemonſtrazijs, kurās weenigā nosiħme — „D. W.“ moralifka pabalſtiſhana.

Ja ari peekriſtu „J. D. L.“ domam, kā M. Arons pat-warigi nodrukajis Alſpaſijas wehſtuli, tad jaatsihiſtatſchu to-mehr, kā wehſtules ūturs pilnwaroja M. Aronu „preliſſkai-drot“. Tā kā minetais knugs ar pilnu teefibu wareja no-drifikat, peemehram, ūchahdas leetas: „Uſ trihs rakſtneeku atteiſchanos wiſpahrzeenijam rakſtneeeze Alſpaſija pilnwaro muhs preti iſſkaidrot, kā u. t. t. . . .“

Bet tagad jau mehs ūnam, kā pate Alſpaſija nebuht ne-proteſtē pret wiņas wehſtules publizeſhānu, bet wehl paſtrihipo, „kā tas pee leetas neko negroſa“, tā kā „J. D. L.“ eerunas ūchā ūnā atkriht nost.

Tikai pret Alſpaſijas ūbeedrīſko demonstrazijs tika wehrīſtis muhſu protestis. Mehs paſtrihipojām, kā „D. W.-im“ lab-wehligā Alſpaſijas demonstrazijs (kā ari dzejneezes lihdsdar-biba ūchā awiſe) newar pajelt ūchis ūpas ūmo ūbeedrīſko un moralifko ūhmeni. Tas bij nepeezeſchams taifni tadehl, kā Alſpaſija — kurās ūgahtne ir tik diſidri-ſkaista un ūbeedrīſkeem ūopelneem bagata — plaschako maſu psichologijā ir ūlikuſe par progreſa ūimboli.

Nelaut daſchadeem tautiſkeem tumſoneem denunzian-teem iſmantot ſcho ūimboli pret progreſu, tautas mulkoſchanas labā, bij muhſu ūirmais un teefchais ūpeenahfums.

Nekahdas „spreeſchanaſ brihwibas“ Alfpasijai, ne wiſ-pahr kahdam, muhſu konſtatejumā n a w no leegtaſ.

Ras gan war buht ſmeeligakſ par minetāſ lapas „leelo gribu“ dehwet ſewi par to demokratiffako, gudrako un ſpehji-gako par wiſeem.

Tahlaf, ja ſchee paſchi fungi eedomajaſ, fa uſ muhſu ſemes lodes wairſ tikai jankawisti mahjo, bet wiſi markſiſti, pateizotees „genialam bruniineekam“ J. H., wehl tikai fa mihti peeminami, — kaſ gan war buht ſmeeligakſ par wiſu ſcho komediju ?!

Bet „Dſ. W.“ loti negribas paſaudet to „ſpoſcho iſ-fahrtnei“, fo taſ eeguwis ar Alfpasijas demonstratiwo uſſtahſchanos. Ais ſchis „aifahrtnei“ tafchu waretu ar leelaſam ſekmem turpinat ſawu tautiſla ſlerikalifma un regreſa politiku; waretu ar dſilaku „dſejneezifku ſajuhſmu“ peekopt ſawu de-nunzeſchanas darbu. — Tapehz, luſk, ſchis „ſlawas“ him-nas Alfpasijai, kuras „J. D. Lapa“ itin pareiſi peelihdsina „tchiganifki faldeem glaimeem un zildinaſchanam . . .“ Tapehz ari ſmeeligais apgalwojuſm, it fa mehs wiſpahr-zeenijamu un ſpehjigu rafſtneezi buhtu „dubleem apmetuſchi“.

Wedot ſalarā Alfpasijas demonstratiwo uſſtahſchanos ar „Dſ. W.“ ſabeedriſki-moralifko lihmeni, mums logiſki bij ja-naht pee ſlehdſeena, fa rafſtneeze pſichologija ir ſabeedr. at-pluhdu laikmetā noſlihdejuſi lihds minetam lihmenim. Par kahdu „dubleem mehtaſchanos“ newar buht runa tur, fur teek ſabeedriſki-moralifla ſinā nowehrteta kahda ſabeedribas lozella rihziba. Bet bulwara lapas repreſentanteem jau tiſh wiſas ſabeedriſkas parahdiſas dubleem apmehtat . . .

Saprotams, fa mehs ſawā konſtatejumā iſgahjām no ta, fa Alfpasija pahrsın, wiſmas galwenos wilzeenos, to ſtahwoſli, kahdu paſchlaik eenem „Dſ. W.“ latw. ſabeedriſkā dſihwē. Mehs newarejām peelaift, fa rafſtneeze neka nefsın no teem notikumeem, kuros „Dſ. W.“ ſpehleja tif behdigl-ſlaweno lomu. Jau weens taſ ſalts, fa rafſtneeze nahza ſlajā ar tahda rafſtura demonstraziju, norahdija, fa wina naw galigi pahrrahwufe wiſas ſaites ar latw. ſabeedriſko dſihwi.

Pee tam Alfpasijas pehdejais paſkaidrojuſm „J. Laikā“ atnem jebkuru noſlihmi strihdeem par to, waj rafſtneeze ſinaja, kahdu lomu ſpehle tagad „Dſ. W.“ latw. ſabeedriſkā dſihwē.

Tā tad, galwenee iſejas punkti muhſu konſtatejumā — ir pareiſi. Buhtu wehl leeki atſihmet pehz wiſa ſazitā, fa muhſu konſtatejumā nebuht nenosihmē rafſtneezeſ talanta un nöpelnu noleegſchanu, winas literariſko darbu neatſihſchanu un wehl zitas tamlihdiſigas no „Dſ. W.“ ſadomataſ mulki-bas. Bet to gan muhſu konſtatejumā atſihſt, fa ir gadijumi, fa ari nöpelneem bagati geniji ſahk ſtrahdat pret progreſu;

waj ari noteek, ka winu kluhdas un neusmanibu grib ismantot sawos sawtigos noluhkos daschadi „tautissi“ tumsoni. Karot fa pret weenu, ta otru — katra ihsta progreſa zeenitaja peenahkums.

Kas atteezas us Alspasijas beidsamo „paskaidrojumu“ (ſk. „J. L.“ 39. num.), tad wiſpirms mums wehl reiſ ja-apſtiprīna, ka neweenam neefam „usbrukuschi“, ari Alspasijai ne, bet gan tikai konstatejām faktus, taisot no teem atteeziguſ ſlehdſeenuſ. Jeb waj katra ſabeedriſka nowehrteſchana, kurā kertas ari personas, ir jau „usbrukums?“ Un waj taifniba, fa mehs „bes eepafihſchanas ar apfuhdſeiſas personas leetu, ſpreeduſchi us weetas teefu?“ Pirmfahrt, neweenu mehs neefam „apfuhdſejuschi“ un, wiſpahr, neefam „lautkahdu „teefu“ ſpreeduſchi, bet, fa tas redſams if muhſu konſta- juma un eepreſch fazitā, iſdarijām tikai ſinamu ſabeedriſki- politiſku nowehrteſchanu. Otrfahrt — Alspasija ſawā wehſtulē neweenu wahrdu nemin par Wainowſka rafſtā eekuſtinoſ jautajumu; winas „tihras mahkſlas“ uſſkatus tafchū ari ne- bij eephejams paredſet, — ta tad, iſſinat, ka wehſtule rafſtita ar noluhku, „eenemt ſtahwokli mahkſlas ekonomiſkajā jauta- jumā“ — nebij eephejams, fa to augſtaki redſejām. Ar fahdu „leetu paſchu tad nu mehs neeapaſinamees un „negri- bejām eepafihſtinat publiku?“ Alspasija pahrprot muhs. Ir taifniba, fa mehs atſtahjām neiftirſatu Wainowſka rafſtu un jautajumu, waj trim rafſtneekem bij moralikas teefibas uſ- trauftees par „Df. W.“ „bulwara lapas toni“, jo uſ ſchahdu iſtirſaſchanu mums nebij no maſakā eemeſla, — bet kas gan kopejs tam ar „negribeſchanu eepafihſtinat ar leetu paſchu?“ — Naw ne maſakō teefibū pahrmeſt mums, itkā muhſu no- domā bijis maldinat ſtrahdneeku ſchikru? — Wehl maſak eemeſla mums pahrmeſt, it fa mehs „brihdinajuschi“ ſtrahd- neeku ſchikru un prasiſuſchi no tas „aflu paſlausibū“. Kur tas redſams muhſu konſtaſejumā? Mehs tikai iſteizām ze- ribas, fa ſtrahdneeku ſchikra nepalaidis neewehrotu Alspasijas demonstratiwo uſſtahſchanos un ſapratiſ to peenahzigi no- wehrtet (ſaprotams, ſabeedriſki-politiſkā ſinā). Alspasija brih- naſ, fa gan mehs, atſihdamti to par demokrati, tomehr „tee- ſajot“ winu no ſ.=d. redſes ſtahwokla. Bet tas tafchū ir loti naiwi — prasit, lai ſ.=d. ſpreeftu par fahdu ſabeedriſku parahdiſbu no fahda zita redſes ſtahwokla!

Wiſpahr Alspasijas pehdejais paskaidrojums nebuht ne- apgahſch muhſu konſtaſejumā iſteiktas pamatdomas. Wina gan leef mums ſaprast tas wehſtuli ta, fa to newareja un ne- war ſaprast; bet no otras puſes wina dod jaunu pastiprīna- jumu muhſu domam. Winas paskaidrojumā iſteiktas pamat- domas tafchū ir ſchis: mahkſlineeks war lihdsſtrahdat (peem.

eesuhtit dsejolus) jebkurā laikrakstā, jo „mahfslai japazelo-tees pahri par jebkuras partijas robesham un jahuht neat-
karigai no neweena laikraksta“ un mahflineeks-lihdsstrahd-
neeks tatschu neatbildot par laikraksta wirseenu. Tapehz Afs-
pasija ar meeru lihdsstrahdat „Df. W.“, schai antidemokra-
tiskā, tautiski-klerikalā un semas morales lapā. (Jesjot no
schahdeem „tihras mahfslas“ prizipeem, logiski janahk pee
ta, ka ari pret „Rigas Awisi“ jaceinem lihdsfigas atteezibas!)
Bet no muhsu redses stahwolla, ari schahda lihdsdarbiba ir
laikraksta moraliska pabalstischana; ta usleek atbildibu par laik-
raksta wißpahrigo wirseenu un habeedrissi-moralisko lihmeni.
No muhsu redses stahwolla, tas „demokrats“, kas strahdā
lihds tahdā avisē, fahda ir „Df. W.“, falpo — apsinigi waj
neapsinigi, weenalga — reafzijai, tautas tumšbai un wer-
disbai par labu, wahrdū ūkot, pret demokratismu, pret pro-
gressu. Ja gan, ari „tihra mahfsla“ neglahbj muhs no
politikas!

„Un ka maiši ehd, ta dseesmu dseed. — Likums tahds
fahk palikt rafstneekeem“.

Peterburgas latweeshu studenti=markfisti.“

Ko ar schahdu studentu=markfistu raschojumu lai eesahlam? Apfkatit, istirsat, analiset, kritiset! ? Bet — naw tatschu eespeh-
jams! Kā war peelik friteriju, mehrauklu tur, kur neka naw? Tikpat labi tad mehs waretu jautat, kas ir tai tufschā mužā, kurā
neka naw? Un ja mehs schahdu jautajumu usstahditu nopeetni,
deesin, ko par mums ziti domatu.

Ali, ai, studentu fungi! Schehl top tas maišes, ko juhs
ehdeet, schehl ta laika, ko juhs tur nosehdeet! Ja tahda ween ta
juhsu „gudriba“, studentu fungi, tad jums naw nemās jabrauz us
Peterburgu „studet“, bet labak janodsihwo fahdu laiku starp lat-
weeshu pilsehtas strahdneekeem jeb lauku semneekeem, us luru
plezeem, starp ziteem, sehdeet ari juhs. Tee jums, protams, ne-
eemahzis tufschus salmus pa laikraksteem kult, neeemahzis multigus
usbrukumus wißpahrzeeniteem dsejnekeem un rafstneekeem organizet,
bet pareisakus pasaules ussfatus un wairak logikas gan juhs pee
wineem eemahzisatees.

Bet neuskawesimees ilgaki tur, kur naw pee ka uskawetees.
Katrā, karsch buhs fekojs wiham schim strihdam un buhs islastis
abus Afsasijas rakstus, sapratis, ka schis studentu = markfistu „pa-
skaidrojums“ ir tikai neweifla atpakaļrahpschanās, neweikla fawa
tufschuma slehpachana; neweikla tapehz, ka tufschums to mehr spīhd,
nekaunigi ožis friktoschi, zauri.

Wahrds gribot negribot jadod wehl „Df. W.“, jo pret to
wiß pehdejais „markfistu“ eestahbuschais eewahrijums galwenā
fahrtā bij wehrsis. Bet tā ka winsch fawā (5. num.) rakstā „Ga-

lejee freifee un winu „markfisti“ nopuhläs ap augfhâ mineto „markfistu“ rakstu, gribedams peerahdit tufschu par tufschu, tad peewedifim tikai fchî raksta heigu dalu, furâ winsch masak nodarbojas ap winu „motiweem“, bet analisè winu panehmeenus, winu taftiku.

To daru wehl ari tamdehl, lai wiſa ta „padarischna“ man ifnahktu pehz eespehjas ihſaka. Tä tad:

„Markfisti“ neefot usbrukufchi Alfpasijat, bet tikai konstatejuſchi faktu, zitâ weetâ wini ſaka — protestejuſchi. Waj ta ir faktu konstateſchana, kad nesinami iſti „ſtrahdneku ſchklras“ wahrda, naſk un paſudina eeweherojamu rakſtneezi „par noſlihdeſchanu uſ ſema moralifka un ſabee-driftka“ lihmena, un tad ſcho ſpreedumu aifmugurifki publizé galejos freifos preſes organos? Nè, ta ir ta widuſlaiku inkwiſizijas teſfa, kad inkwiſitori, naſti, aifmaſkojuſchees, fa-nahza kopâ, un tad nodewa ſawu nahwes ſpreedumu par apfuhdſeto, ta domas nepradiſami un leetas apſtahklus ne-iftirſadami. Wiſu ſcho fauna darbu tagad „markfisti“ lungi puhläs apſlehp ar newainigu wahrdu mu „konstateſchana“, „ſabeeſdriftka nowehrteſchana“. Kas tad ir ſchee nowehrtetaji, fur tad ir tâs ſabeeſdriftbas pilnwaras, kas winus par tah-deem ſwehrejeem un wehrtetajeem eezehlufchaſ? Pat no kronta teefneſcheem praſa ſinamu zenu un ſabeeſdriftbas zeenu, bet kahdas moralifkaſ un ſabeeſdriftkaſ teefiſbas ir noſlehpumainajeem mihtiffajeem „markfisti“ kungeem uſmestees par eeweherojamakas latweeſchu dſejneezes un ſabeeſdriftkas darbinezeeſ teefatajeem? Un tad — ſchis mahjeens uſ „ſtrahdneku ſchklras“ puſi: ſak, mehſ teikſim wahrdu un dſejneezes wairſ nebuhs! Waj ar to tagad leeta iſlabojas, kad to noſauz par „konstatejumu“. Saturſ tatſchu negrosas! „Markfisti“ lgeem tikai paleek bail, kad redſ, ka ſtrahdneku ſchklrai ir ſawſ, ir paſtahwigſ ſpreedums, ta wehrtes un ir iau wehrtetufe dſejneezes darbiu un ſcho darbiu newar tai dſehſt nekahoi famosi „markfisti“.

Weena leeta no wiſa „markfisti“ paſtaidrojuma redſama: par ſawu netihiro darbu ſabijuſchees, tee ſtipri ſarahwufſchees ſawâ usbrukumâ pret dſejneez, toteefu wairaf ſchults teem pret „Oſimt. Wehſtneſchi“. „Tautiſki tumfonii“, „tumfonii de-nunzianti“, „ſemas morales lapa“ un tamlihdigſ „ne- bu lwa ra toniſ“ naſk ar uſwiju uſ „Oſimt. Wehſtneſcha“ adresi. Muhiſu laſitajeem mums newajadſes paſtaidrot, ka muhiſu laikraſts leetifchibas un faktu robeschâſ arween ſtrah-dajis progreſiivâ wirſeenâ un ar to eeguiwîs uſtizibu tautâ. Ja daschi „Oſimt. Wehſtneſcha“ rakſti „markfisti“ kungeem naw patiſuſchi, ko lai mehſ par to daram? Bet mehſ gaſchi un atſlahti te „markfisti“ lgeem praſam, waj wini ir ar faktu

teem un peerahdijumeem rokā mehginajuſchi apgahſt un pee-rahdit par nepareifeem „Dſimtenes Wehſtneſi“ toſ rafſtuſ, kaſ wineem nepatihi? Schurp ar ſinatniſku kritiku, ar dibi-nateem un ſtaidreem peerahdijumeem no muhſu paſchu dſihweſ, peerahdat, fa pateeſiba juhſu puſe! Ar praſtu lamaſchanos ween, ar eelas fehnu ſaukaſchanos „tautifkaiſ tumfonis“, „bulwaru lapa“ u. t. t., nepeerahda neko zitu, fa to, fa ſchitee markfisti neſpehj un newar ſawas pateeſibas aif-stahwet.

Wehl pahriſ wahrdū par lepno noſaukuſu: „markfisti“. Mehs ſcho wahrdinu leetojam pehdināſ tamdehl, fa wiſas ſihames rahda, fa mumſ te dariſchana ne ar ihſteem, bet pfeido-markfisteem, jo ihſtee markfisti, lai muhſu paſaules uſſati ſchirktoſ ziftahl ſchirkidamees, nekad neeredſetas awiſes dehl tiſ barbariſki neiſtureeſes pret tautas ewehrojamu un leelu dſejneezi. Mehs Peterburgas „markfisti“ lgeem aif-rahdam paſaſit Liebklechta atminas par Karli Markſu, kur Liebklechts aprakſta, fa Markſu iſtureejeſ pret dſej-nkeeem. Markſu — ſaka Liebklechts — ſinaja waj wiſu „deewiſchki goimediju“ no galwas, tāpat wiſch delameja gabaluſ no Scheſpira . . . Markſu eemihloti dſejas darbs wahzu dailliteraturā bij „Fausts“. Waj „markfisti“ fungi fo ſin par Markſu ſirſnigam atteezibam pret Herwegu, Heini, Freiligratu? Nekad un nekur wiſch dſejnekuſ neeſpundeja ſchaurāſ partijas robeschāſ. Rahdſ augts zilwezibas un gara zehlumſ wiſu ſchinī ſatiffmē! Un Peterburgas lat-weeſchu „markfisti“? Tee nahf ar akmeni paduſe un ne-kaunaſ mēſt dſejneezei, kura ir tautas lepnumiſ un par kuraſ pagahtni un nöpelneem ſengachanāſ wahrdi haſtingiſ pat winu mutē .

Peterburgas fungi, latweeſchu markfisti . . . Laischeet leelo wihr meerā . . . Markfifma etiſka iſ ſaturſ ju m ſ paliziſ pilnigi neſaprotamſ. Bet ta jau mehdſ buht — fo leelee praweeſchi rada, to masee garini, kaſ nahf pakal, ſa-kehmo! Tas nu a markfifmuſ, fo juhſ ta kultiwejeet, tas ir — barbariſmuſ!

Tas nu buhtu apmehram wiſs, fo ſhai leetā teiza Aſpaſija, laikraſtu redaſzijas un ſtrahdneeki. Sad nu wehl paleek tahdaſ „ſihkaſ leetinaſ“, itka ſchāſ leetaſ atbaliſiſ. Ta „D. W.“ 3. numurā parahdijāſ ſina, itka „J. Laits“ buhtu atraidiſiſ kahdaſ, winam no ſtrahdneeki peenestas, atſaukſmes Aſpaſijaſ leetā, jo nebijuſchaſ eeturetaſ „ſtingri markfififta garā“. Pehz tam ſtrahd-neeki greeſuſchees pee „J. D. L.“, bet — ar teem paſcheem pa-nahkumeem. — ſina, leefāſ, pilnigi no gaſha grahbta, jo newar taſ buht, fa „J. L.“ atraidiſ ſtrahdneeki atſaukſmes pehz tam, kad wiſch pehz tam ir greeſees pee ſtrahdneekiem, kad wiſch ſawā

39. numurā pats taisni usaizinā : „Tā tad wahrds strahdneku schkirai . . .“ u. t. t. Jādomā, „Df. W.“ te buhs pastrahdajis „ne-kulturelu bestattibū“, tās buhs tikai no wina „jādomatas multi-bas“ un tamdehl ar nepazeetibū jagaida, kā „J. L.“ tam „jādos“, jo tās, kā „proletariata aīstahwiš“, buhdams ar nopeetneem usſla-tem, jokus nemihl.

Tās („J. L.“) sawā 3. num. tad ari nosauz scho „Df. W.“ sinu par „Dīmtenes Wehntnescha“ plahpaschanaš brihwibū“ un „pasazinū“ un „Df. W.-scham“ par apmeerinujumu pasino, kā winam esot gan eesuhtitas wairakas desmitas schahdas resoluzijas, bet kā kahda buhtu tikuši atraidita to winsch nešala. Bet reis jau „Df. W.“ sīna ir „pasazina“, tad, protams, tahda gadijuma naw bijis, jo tik nopeetns un progresiws laikrakſis, kā „J. L.“, kuram kā swarigs usdewums, kā zihna dehl pateesibas, kuram ustizās un slauja „masas“, tāschu neees schi neela dehl melot!

Bet pagaidisim wehl, kā teiks otra, ne dauds masak progre-ſiwa awise, kurai ari pateesiba ruhp wairak nekā abonentu ſkaitis, — paſlaufiſimees kā teiks „J. D. L.“, kuru ari nekaunigais „Df. W.“ ir ſchā leetā eepinis. Tā sawā 6. num. pahrdruſā wahrdū pa wahrdam min. „J. L.“ „atſpehkojumu“ un no sawas puſes wehl „jādod“ meligajam „Df. W.“ par „rageem“. Tā tad ſkaidrs kā deena: „Df. W.“ ir ſameļojees! Bet tā kā jautajums deesgan swarigs, jo teef apwainots plāſchi pasihſtams laikrakſis par prastu meli, tad luhkoſchu ari es usdot zeen. „J. L.“ un „J. D. L.“ redaktoru fungeem daschus jautajumus un zern, kā wini, kā pro-gresiwi zilweſi, leetas labā no atbildem neatteiſees. Tā tad „J. L.“ redaktora kungs, buhfeet tik laipni atbildet: 1) Waj zeen. redak-tora kungs neatminas, waj pee wina zeturta Seemas ſwehſku deenā neeradās kahds winam deesgan labi pasihſtams zilweſi, kā ſch ari pats deesgan dauds puhejees pee „J. L.“ nodibinaſcha-nas un nostiſprinacħanas un waj ſchim zilweſkam nebij rokā kaut kahds, no wairak plāſchi pasihſtameem strahdnekeem parafſtits papirs? 2) Waj us ſchi papira nebij rafſtits kaut kas, kas atteezas uſ Alspasiju? Peem., waj tur nebij teikts, kā strahdneki Alspasiju zeenijuschi un zeeni; kā wini us Alspasiju nekad naw ſlatijuschees kā us ſ.-d., bet kā us demokrati un kā newar mahkſlineekeem us-ſpeest partijas diſziplinu un noteikt, kā lai wini ſawus darbus eeweeto. Waj tur wehl nebij teikts, kā wiſs „studentu-markſiſtu“ usbrukums Alspasijai ir tikai neisprotams pahrpratumis. 3) War-buht atmineet, waj pee ſchi rafſta apſprechanas nepakawejās wiſs redakzijas fastahwiſ apm. 2 stundas un waj galu galā pār juhſu zeen. luhpam nepahrwehlās wahrdinsch: „newaram eeweetot“. Lai Juhs labak waretu atminetees, tad atgahdinachu, kā tur parafſti-juschees nebij „no provokatorisku jankawistu“ lehgera, bet juhſu paſchu ustizamee pawalſtneeki. Bet kamehr Juhs apdomasatees, es luhkoſchu preeet „J. D. L.“ redaktora fungam tuwak, warbuht

winsch man warēs atbildet uſ ſekofcheem jautajumeem: 1) Waj weenu deenu wehlaſ ari pee Jums „J. D. L.“ red. ū=gs, neeradās tas pats zilwels, ar to paſchu papiru rokā? 2) Waj uſ ſchi papira, bes jau peewestā, nestahweja ſtarp zitu wehl ſchahdi wahrdi: „Strahdneekeem wehl ſawas mahkſlaſ naw, jo polit. efon. naw lirila un ſtatistika iſ ſtrahdneeku dſihwes no Andreja Upiſcha, naw wehl mahkſla“. Tahlaſ: „Kamehr zeturtaſ ſchikrai ſawu gara milſchu naw, tikmehr mehs laſiſim Alfpasiju un Raini un ne Upiti; „Sidraba ſchlidrautu“ un ne „Balsi un atbalsi“. 3) Waj Juhs ſhim ſtrahdneekam neteizat, fa Jums nepawifam wairs negribetos aiftift paſchu Alfpasijas leetu, bet tikai, kur eephehjams, hadot Aronu Matifam? Un waj Juhs winam nejautajat, zil apm. wehl buhtu ſtarp ſtrahdneekeem, kaſ par Alfpasiju un Upiti tāpat domā, kā tee, kuri ſcho papiru paraſtijuschi? Un kād tas Jums atbildeja, fa winam wiſos arodoſ loti daudſ paſihſtam u n tamdehl droſchi warot teift, fa tāpat domajot Rigas ſtrahdneeku lee- laſla dala, — waj tad Juhs nejutatees deesgan neweiklā ſtahwolli un neluhdsat winu, lai atlauj noſtrihyp par Upiti teiltō, tad paſrejo nodrukaſhot ar'. Bet kād tas uſ to neelaidās, tad iſmehginaſat wehl weenu „kulturelu“ lihdſekli — gribejat to papiri ſaplehiſt, lai newaretu zitur wairſ eeweetot, — un kād ari tas neiſdewās, tad peefauzat wehl Alfa ſaunkfungu paſihgā un apru- najuſchees atbildejat: „deemſchehl newaram“! Waj neatmineet „J. L.“ un „J. D. L.“ red. fungi ſchahdu „paſazinu“? Pagai- dam, kamehr Juhs atmineſtees, eſ uſ ſawu riſku nowelſchu toſ meluſ no „D. W.“ un paſrweeſtoſchu Juhsu puſe.

Tā, tā — redaktoru fungi! Tahda ta juhsu kahrotā wahrda brihwiba, tahda ta juhsu „newareschana leegt iſteittees atflahtibas eeſtateem ſawa laikraſta ſlejās“, tahdſ tas „wahrds ſtrahdneeku ſchikrai“!

„Maſkas noſt, ſiajori! — Maſkas noſt!“ Un ja juhs paſchi winas nenonemfeet, tad naheſ ſaikſ, kād jums winas noraus!

Runadams tahlaſ par tām paſchām, no ſtrahdneekeem winam peefuhtitām resoluzijam, „J. L.“ ſaka, fa: „daſchā no winām Alfpasijai iſteittee paſrmetumi paſraf aſi; jo, jaatihiſt, fa ſinamā mehrā Alfpasija ir ſabeedriſkaſ naiwitates upurſ, kuru Alronu Matiſ ſeili eetinis ſawos tihllos“. Un ſchis resoluzijas winsch buhſhot „ſawilſt weenkopuſ un nodrukaſ ſopotā weidā“.

Kā ſchis reſoluzijas buhtu wehl „aſaſlaſ“ par „ſtudentumarkiſtu“, „konſtatejumu“, fa Alfpasija noſlihdejuſe lihdſ denun- ziantu un prowoſatoru ſtahwolſim, to deesin waj kahdſ winam tižes. Ar to winsch tikai mehgina eeguht ſew moralifku teiſibū ſchis reſoluzijas „ſawilſt weenkopuſ un nodrukaſ ſopotā weidā“. Rahda ſchi „weenkopuſ ſawilſchana“ buhſ, to jau mehs waram eepeefch paredſet un kā tas reſoluzijas pehz ſchis „ſawilſchana“

nas“ ſkanēs, to ari ſin jau kātrs, kārſch pāſihſt muhſu markſiſtu „garſchū“.

Bet man gribetos galwenā kāhrtā pakawetees pee lihdszetiſtigā „J. L.“ redaktora „konſtatejuma“, fa Alſpasija ir naiwa un tamdehl Ahronu Matiſs to eetiniſ ſawos tihflos. Neſinu, zit leelu paldees Alſpasija „J. L.“ redakſijai par tahdu „lihdsjuhi-bas“ iſteiſchamu doſ, — ſinu tikai, fa taſ ir reebigakais no wiſeem wiſnai uſtrauteem apwainojuemeem. Tahdu mehrauklu warbuht waretu peelikt pee taħdu, kārſch neſpehj pats few uſſkatus iſweidot, kuram Jameſlē wehl pa „progresiwan“ 5 kap. broſchu-ram uſſlati, kureem wiſch waretu pеefleetees, bet atteezinat to uſ taħdu individualitati, kahda ir Alſpasija, kurai nenoweenā wairſ naw japraſa, ko darit, pa kuru zelu eet, pa kurai rokai nogreestees, — taſ ir faunſ! Bet ja mehſ ſinam, fa „J. L.“ uſ wiſam lee-tam un parahdibam ſkatas no f.-d. redſes ſtahwokla un fa „tikai no f.-d. redſes ſtahwokla iſwestiſ ſpreedums war buht weenigi pareiſs“, tad mums wairſ naw ko brihnitees par ſchahdu wiſa „metamorfoſu“. Wiſch — „J. L.“ — ſin, fa f.-d. neweenam patſtahwigu uſſlatu naw, bet fa wiſu jaunakla un labafä pahrlēeziſba ir ta, pee kuras ziti 50 gadus atpakal ir turejuſchees un tamdehl ari Alſpasijai nedrihſt patſtahwigu uſſlatu buht; wiſch ſin, fa tee zilweiſ, kuri naw paſchi nahtuſchi pee ſawas pahrlee-zibas un uſſkateem, bet aifnehmufchees toſ no ziteem, — ir weegli groſami, weegli eetinami daſchados tihflos un pehz wiſa mehr-aufklas — taħdai jabuht ari Alſpasijai; wiſch ſin, fa f.-d. ir naiwi, turedamees pee wezeem, no ziteem daudſejadā ſinā atme-ſteem, par maldigeem peerahditeem uſſkateem un domā, fa taħdai jabuht ari Alſpasijai! — Redſ, pee ta juhs, red. kungs, nowed juhs „redſes ſtahwokliſ“, juhs „logiſkaſ abezeſ pirmajee burti“!

Beħdejais no awiſhu rafsteem, ko es ſawā apzerejumā waru uſnemt, ir fekoſchs, „J. L.“ 4. num. trefneem burteem no-drukatais paſinojuſm:

„Ra mums no Zirikes raffta, tad Alſpasija noſuhtijuſe „J. W.“ paſinojumu, kurā wiſa oſiziali atſakas no kātrā ſtahlaſ lihdsſtrahdibas ſchinī organā.“*)

Ra to tikai „J. L.“ un „J. D. L.“ wajadſeja, to jau mehſ ſinam. Ur kahdeem lihdsſeleem taſ tika paňahktis, ari pa dalai ſinam. Bet fa pee tam ir nemti warbuht wehl ziti lihdsſelli pa-lihgā, par to ari newar buht dauids ſchaubu, tāpat, fa naw ſchaubu par to, fa pee „J. L.“ un „J. D. L.“ ari wiſa neſtrahdās, — ko paňahkt bij wiſu mehrkiſ, — kamehr ween paſtahwēſ ſcho re-

*) Schāi wehlak peenahkuſchā („J. W.“ Nr. 12) Alſpasijas paſkaidro-jumā wiſa ne no weena neaħfaſas un ne pee weena „nepeſſalas“, bet paſino, fa eenem neitrału ſtahwokli un par eemeslu tam uſdod laikraſtu ſtri-hduſ ap wiſu.

dažiju tagadejais fastahws un winu dresuras pancehmeeni. To-mehr to nopolnu mehs wineem newaram apstrihdet, ka ar faweeem pancehmeeneem wini ūpehja dzejneezi tiftahl ūruhtinat, ka tai bij jaatfakas no lihdsdarbibas muhsu deenas prese.

Bet kahds tad nu galu galā bij ūchis leelās literarisskās kau-jas resultats? Kurā pušē valika uſwara? Waj ari te kahda no ūarojoſchām puſem nepeedſiħwoja Muſdenas un Zūsimas? Waj netika nowehrota deesgan newihrischiķiga zitu preefchā bih-diſchana, ūlehpſchanās aīs zitu muguram un atkahpſchanās no ee-nemtām pozijam? — Tee wiſi ir tahdi jautajumi, ar kureem deretu latram tikt ūaidribā, lai ūinatu, kahdu ūtahwokli eeenem tamlihdsigos gadijumos nahfotnē. Bet zero, ka man buhs ifde-wees wiſi ūchis zibnas gaitu tik ūaprotami iflift, ka latras pats buhs par ūstahditeem jautajumeem pee atbildeš nahzis. Un preefch teem, kas negribes ūaprast, man protams, lihdselju naw un preefch tahdeem mans apzerejums ari naw domats.

Kas wehl no ūchis leetas ifrit, ko es, ka strahdneekē, waretu strahdneefeeem eeteikt, buhtu: masak dogmatisma, masak weenpuſi-bas, bet wairak kritikas, wairak intereſes un gribas! Neusnemt neko ka jau pilnigi gatawu, pee ka wairs nebuhtu ko peelikt, nedī nemt. Schaubitees par latru pateesbu, ūem kahdas ūlagas ari wina jums netuwotos. Ūsstahdit pee latras parahdibas, pee latras mahzibas, pee latra wahrda jautajumu: par un pret. Ne-ūſſkatit kaut ko weenu par ūwehlu un neaifkaramu un otru par ūemu un nizinamu, pirms neesi winos abos eedſilinajees un pahr-baudijis; neusſkatit weenu par draugu un labwehli un otru par eenaidneeku un neleeti, pirms neesi ūaidribā ar winu mehrkeem un nepafihsti winu darbus ūewiħki ūzmanigeem jabuht pret tahdeem draugeem, kuri par draugeem paſchi ūeedahwajas. Zif naw mums ehſelu lauwas ahdā un wilku awju ahdā. Galwenais, wajaga ūargatees no weenpuſibas literaturas ūafischanā. Altfrati-tees reis no ūchis ūektineefu ūafihmes! Ja mehs ūafisim, ka turki, tikai koranu, tad muhsu ūaks ari neſneegfees korana mahzibam dauds pahri. Newajaga tamdehl ween kahdu mahzibu jeb lait-rastu ūſſtatit par proletarielu, ja winsch par tahdu ūauzas un otru par provokatorisu jeb zitadi, ja wina pretineeki un konku-renti winu par tahdu ūrib nostahdit. Bet zenstees ūaſcheem analiſet un ūwehrt, ūalihdsinat weenu ar otru un ūiflab no weena, ka otru paturet to, kas derigs un atmetst to, kas nederigs. Nekad neaifmirsteet Raina wahrdus:

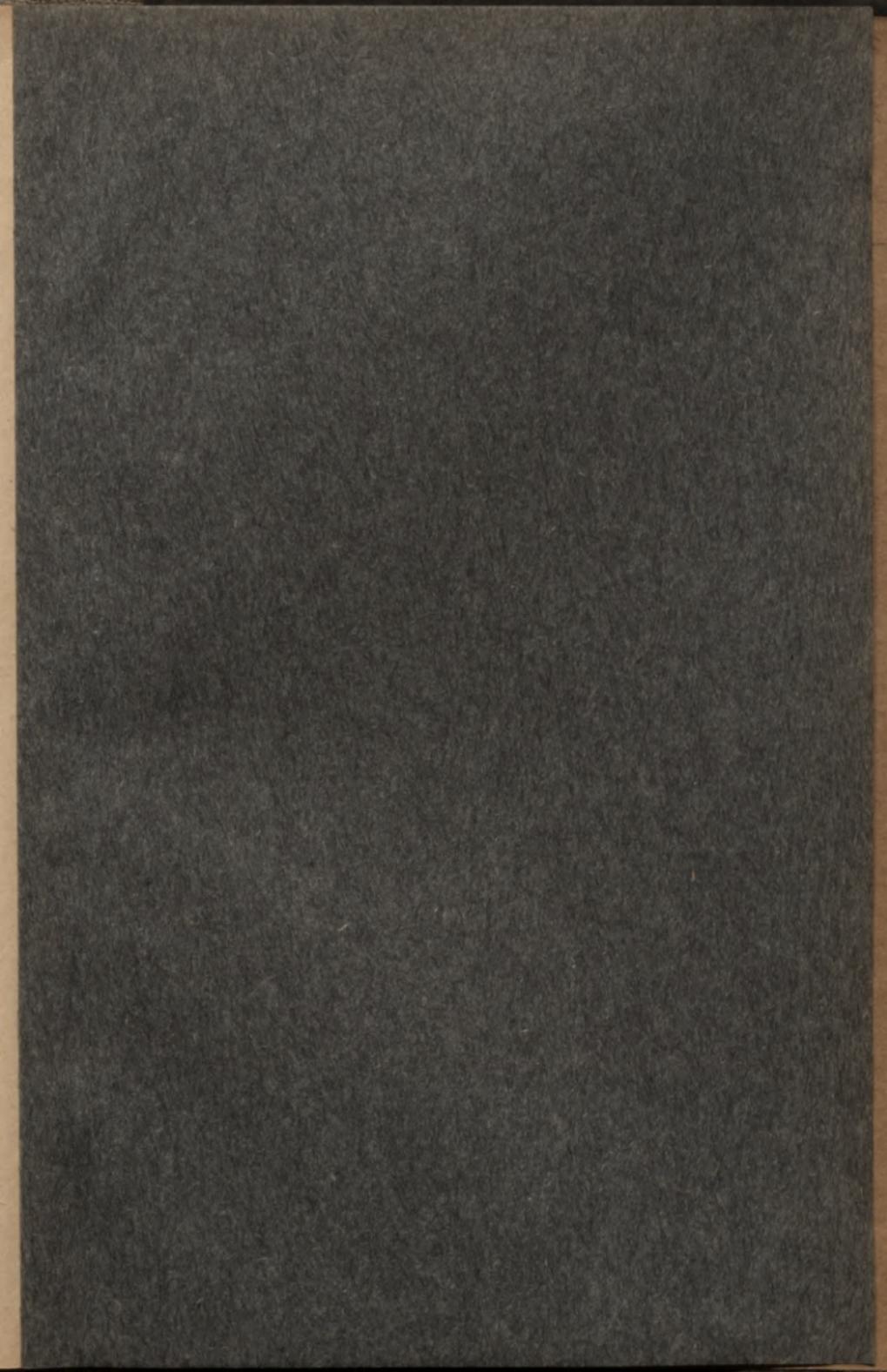
„Pats zihnees, palihds, domā, ūpreed un ūwer,
Pats eji ūungs, — pats laimei ūurvis ūer“.

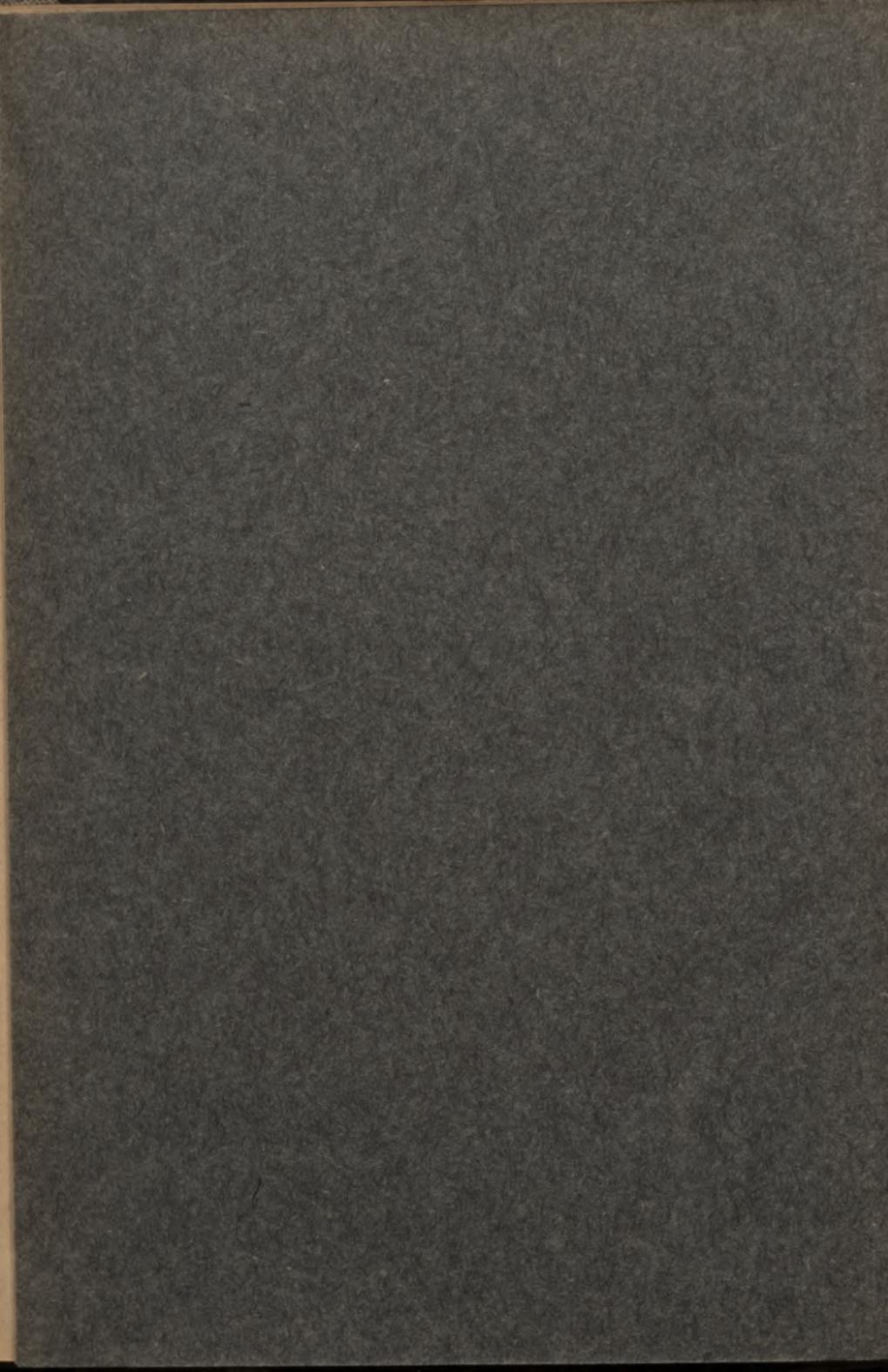
Jeb ūspasijas:

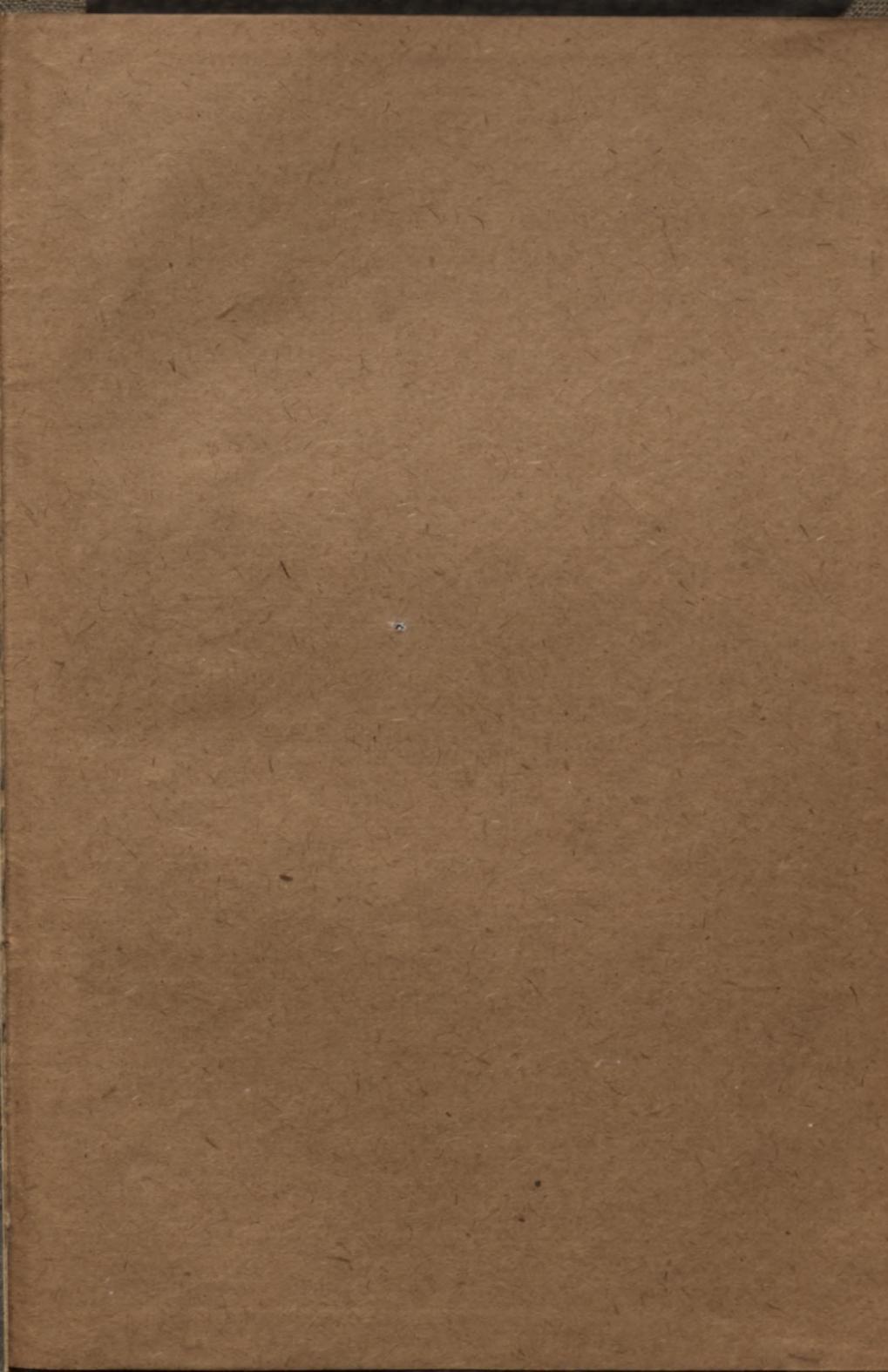
„Es ūpehju dot
Tik to, ko zenshotees tu pats ūew dod,
Tew ūaſcham ūawu ūwaigſni wajag radit“

Pe esih m e. Als forektora neufmanibas eeueefusichas daschias
kluhdas, no furam wißnepatihkamaſa ir 32 l. p. — Alspasijas
rakſta „J. D. L.“, fur pehdigais wahrds ir „domam“, bet jahuht
dogmam.

LATVIJAS NACIONALĀ BIBLIOTEKA

0306085314